

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Спеціальність 035 «Філологія»

Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»

Особливості усного та письмового перекладу на матеріалі перекладу
твору Stephen King's – «It»

Допущено до захисту «__» _____ 20 р.

Зав. каф. германської філології ___ канд. філол. наук, доц. Баранова С. В,

Виконав:

студ групи ПР.м-31/1

Поздєєв Євген Анатолійович

Науковий керівник:

д-р філол. наук, проф.

Швачко Світлана Олексіївна

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.....	6
УСНИЙ ПЕРЕКЛАД З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	6
1.1 Визначення та особливості усного перекладу з англійської на українську мову.....	6
1.2. Техніки та методи усного перекладу	8
1.3. Відмінності усного перекладу в англійській та українській мовах.....	11
1.4. Плюси та мінуси усного перекладу	12
РОЗДІЛ 2.....	14
ПИСЬМОВИЙ ПЕРЕКЛАД З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ.....	14
2.1 Визначення та характеристика письмового перекладу з англійської на українську мову.....	14
2.2 Види письмового перекладу з англійської на українську мову.....	17
2.3 Особливості письмового перекладу в англійській та українській мовах.....	23
2.4 Переваги та недоліки письмового перекладу	24
РОЗДІЛ 3	26
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРІВ СТВЕНА КІНГА	26
3.1. Художні особливості стилю Стівена Кінга	26
3.2. Виклики при перекладі жахів і психологічного напруження.....	30
3.3. Особливості мови та персонажів в романі «It»	33
РОЗДІЛ 4.....	42
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ УСНОГО І ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ РОМАНУ «ІТ».....	42
4.1. Проблеми відтворення стилю автора в письмовому перекладі	42
4.3. Порівняння реалій, мовних і культурних аспектів в обох типах перекладу	49
4.4. Методика викладання перекладу у вищій школі з точки зору мовного та позамовного аспектів перекладу	50
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
Додаток А	63
SUMMARY	64

ВСТУП

Переклад тісно пов'язаний із соціолінгвістикою, контрастивною лінгвістикою, концепціями мислення та когнітивними аспектами. Він являє собою міжмовну комунікацію, яка включає кодування та декодування як мовних, так і культурних елементів. Комунікативний намір реалізується через основні мовні функції: денотативну та емоційно-поетичну. Семантична еквівалентність є основою перекладу, де зміст випереджає форму, і ключову роль відіграє смисл. Неможливо бути перекладачем без необхідної філологічної та перекладацької компетенції. Важливою складовою є підготовча робота в процесі навчання перекладачів, які мають розвивати широкий набір навичок: читання, письма, аудіювання, говоріння, запам'ятовування, вільного володіння мовою та розуміння ситуацій і намірів.

Мова художнього твору є сукупністю мовних інструментів, що сприяють створенню та організації художньої реальності. Вона тісно пов'язана з загальнонаціональною літературною мовою, але одночасно взаємодіє з позамовними факторами, такими як соціальні, психологічні та релігійні умови. Характерні особливості художньої мови проявляються на рівні індивідуального стилю автора. Письменники використовують як стилістичні прийоми та тропи, так і просте, автологічне письмо. Під час створення образів героїв вони часто вдаються до вживання жаргону, сленгу або інших мовних засобів, що дозволяють наблизити мову до повсякденного спілкування, відображаючи відмінності персонажів за соціальним статусом, віком, походженням і професією. [8, с. 60].

Науковці, такі як Лоуренс Венуті, Сьюзен Баснетт, Джуліан Кінгслі, Марія Лоранс, які досліджували специфіку перекладу хорор-романів, зосереджували увагу на складності передачі емоційного впливу та атмосфери страху. Серед них можна відзначити дослідження перекладу Стівена Кінга та інших відомих авторів жанру жахів. Наприклад, Халіна Онишчак

досліджувала мультимодальність у перекладі хорор-фантастики, акцентуючи на поєднанні лінгвістичних і візуальних елементів. Інші дослідники, як Бруно Льоре та Жерар Ланда, вивчали специфічні стратегії перекладу, зокрема відтворення емоційного навантаження в текстах [40 с. 242].

Мета дослідження – проаналізувати специфіку перекладу роману Стівена Кінга "It" у письмовому та усному варіанті, через екранізацію 2017 року, порівнюючи їх між собою.

Актуальність. Тема усного та письмового перекладу з англійської та української мов відображає актуальність міжмовної комунікації в умовах глобалізації. Зростання міжнародних зв'язків, подорожей, торгівлі та культурного обміну підкреслює важливість ефективного перекладу між мовами.

Під час дослідження були поставлені такі **завдання**:

- дослідити особливості усного та письмового перекладу та вивчити спільні та відмінні риси цих видів перекладу;
- вивчити стилістичні та лексичні особливості тексту Стівена Кінга в романі «It».
- охарактеризувати типові для Кінга прийоми створення атмосфери напруги, страху та психологічного впливу на читача.
- проаналізувати використання діалогів, авторського стилю та культурних реалій у романі.
- дослідити методику викладання перекладу у вищій школі з точки зору мовного та позамовного аспектів перекладу.

Предметом дослідження є процес перекладу роману "It" з англійської та української мов, як усного, так і письмового, а також фактори, що впливають на його якість та результативність.

Об'єктом дослідження є роман Стівена Кінга "It".

Методи дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у роботі застосовано такі методи: аналіз, синтез, узагальнення; описовий та порівняльний методи, зіставний метод. Також методи

дослідження включають у себе: аналітичний, перекладознавчо-зіставний, лінгвостилістичний та дескриптивний методи.

Наукова новизна отриманих результатів. Результати дослідження внесуть вагому конкретику в розуміння процесу перекладу між англійською та українською мовами, а також виявлять нові аспекти впливу культурних та лінгвістичних факторів на перекладову практику.

Апробація результатів та публікації. За темою дослідження прийнято до друку фахову статтю за авторством Поздеєв Є.А «Методологія навчання перекладу художніх текстів у вищій школі: теоретичні аспекти письмового та усного перекладу на прикладі твору Стівена Кінга - «ІТ»» до збірника VII міжнародної науково-практичної конференції Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference, Cambridge, October 18, 2024. Cambridge-Vinnitsia: P.C. Publishing House & UKRLOGOS Group LLC, 2024. С.227-233 <https://archive.logos-science.com/index.php/conference-proceedings/issue/view/28/28> (додаток А)

Структура роботи. Робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновків та списку літератури.

РОЗДІЛ 1.

УСНИЙ ПЕРЕКЛАД З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

1.1 Визначення та особливості усного перекладу з англійської на українську мову

Переклад – одне з найдавніших занять людини. Розбіжність мов спонукала людей до цієї нелегкої, але такої необхідної праці, яка слугує цілям спілкування й обміну духовними цінностями між народами [10, с. 13]. У сучасному глобалізованому світі, де міжнародні відносини набувають все більшого значення, роль усного перекладу стає дедалі вагомішою. Цей вид перекладу, що здійснюється в режимі реального часу, без використання письмової фіксації тексту, вимагає від фахівця неабияких навичок та майстерності.

На відміну від письмового перекладу, де перекладач має можливість ретельно вивчити текст, обдумати кожне слово та вибрати оптимальний варіант перекладу, усний переклад потребує блискавичної реакції, вміння мислити синхронно з оратором та точно й лаконічно передавати зміст його висловлювання. Перекладач-синхроніст, немов акробат на мотузці, балансує між двома мовами, не маючи права на помилку. Він повинен не лише володіти ґрунтовними знаннями мов, але й глибоко розуміти контекст, емоційне забарвлення мови та культурні особливості спілкування.

Послідовний переклад, хоча й не потребує такої ж швидкості реакції, як синхронний, також має свої нюанси. Перекладач повинен вміти чітко й структуровано викладати думки оратора, не втрачаючи жодної деталі. Усний переклад використовується в широкому спектрі ситуацій: від дипломатичних переговорів та бізнес-зустрічей до наукових конференцій та екскурсій. Він є

невід'ємною частиною міжнародного співробітництва, сприяючи порозумінню та співпраці між людьми з різних країн. Опанування мистецтва усного перекладу – це складний, але водночас надзвичайно захоплюючий процес. Це можливість відкрити для себе світ без кордонів, стати свідком історичних подій, познайомитися з цікавими людьми та зробити свій внесок у розвиток міжнародних відносин.

Усний переклад – це процес передачі значення мовного висловлювання з однієї мови на іншу усно, в реальному часі. Цей вид перекладу вимагає від перекладача швидкості мислення, добре розвинених навичок слухання та мовлення, а також здатності швидко реагувати на зміст та контекст тексту. Особливості усного перекладу включають в себе не лише точність передачі смислу, а й врахування емоційного тону, інтонації, а також контекстуальних нюансів мови. Перекладач повинен бути в змозі відтворювати мовні вирази з максимальною точністю і адаптувати їх до аудиторії, з якою працює [31, с. 12].

Як зазначає, Мона Бейкер «поняття контексту широко використовується, але рідко піддається критиці та детальній розробці у дослідженнях перекладу та усного перекладу» [6 с. 321]. У повсякденній роботі перекладача також бракує чіткого визначення контексту. Наприклад, Вірджіліо розглядає «динаміку контексту в перекладі» [5, с. 110], наголошуючи на необхідності перекладу «від змісту до змісту», на протигагу дослівному перекладу. Проте він не надає чіткого визначення контексту. Безсумнівно, важливо визнати, що контекст є необхідним для змістового перекладу. Наступним викликом є визначення конкретних аспектів цього контексту, що є нелегким завданням. Пізніше, ніж Вірджіліо, Андлер у своїй статті про нормативність контексту також відзначає цей недолік. Контекст може розглядатися з кількох різних перспектив:

- як абстрактний когнітивний конструкт у свідомості або як конкретний набір сутностей реального світу, які керують соціальною взаємодією.
- контекст як статичний або динамічний, що постійно змінюється.

- контекст як нейтральний або владно-чутливий, де вплив контексту залежить від соціальної ієрархії та владних відносин [2, с. 281].

Хаус виділяє різні наукові традиції, які вивчали поняття контексту:

- філософія,
- психологія,
- прагматика,
- соціолінгвістика та антропологія,
- функціональна лінгвістика [32, с. 339].

Функціональна лінгвістика, як описано Хаусом, розглядає контекст через призму соціальної взаємодії, а не когнітивних процесів, хоча її походження також могло б бути пов'язане з антропологією. Бейкер виділяє питання того, чи переклад є статичним або динамічним процесом. Вона стверджує, що переклад, як письмовий, так і усний, є динамічним процесом, тоді як Хаус вважає переклад статичним.

Усний переклад часто використовується в ситуаціях, де швидкість і миттєва реакція є важливими, наприклад, під час переговорів, конференцій, телевізійних випусків або на політичних зустрічах. Перекладач повинен бути гнучким та вміти працювати в умовах високого тиску, зберігаючи при цьому високий рівень точності та якості перекладу. Усний переклад вимагає від перекладача не лише володіння мовами, а й широкого кругозору, культурної компетентності та вміння швидко орієнтуватися в нових ситуаціях.

1.2. Техніки та методи усного перекладу

У сучасному світі, де міжнародні зв'язки стають дедалі тіснішими, роль усного перекладу зростає неабияк. Цей вид перекладу, що здійснюється безпосередньо, без використання письмової фіксації тексту, вимагає від фахівця неабияких навичок та майстерності. На відміну від письмового перекладу, де є час на обдумування кожного речення, усний переклад потребує блискавичної реакції, вміння мислити синхронно з оратором та точно й

лаконічно передавати зміст його висловлювання. Перекладач-синхроніст, немов акробат на канаті, балансує між двома мовами, не маючи права на помилку. Він має не лише володіти ґрунтовними знаннями мов, але й глибоко розуміти контекст, емоційне забарвлення мови та культурні особливості спілкування.

Сьогодні робота усних перекладачів вражає своєю складністю та важливістю. Це не лише велика відповідальність, але й особистий виклик і безцінний досвід. Жодна технологія поки не здатна замінити перекладача, який одночасно слухає, обробляє і передає інформацію іншою мовою. У випадку білінгвального перекладу він ще й працює з висловлюваннями обох сторін. Для цього перекладач повинен активно задіювати свої сенсорні, моторні та когнітивні навички. Хоча існують програми для усного перекладу, вони ще не досягли рівня, який дозволив би використовувати їх на переговорах чи міжнародних конференціях – їх більше застосовують у побуті. Оволодіння усним перекладом вимагає постійного розвитку навичок швидкої орієнтації у вихідному тексті, пошуку перекладацьких рішень і їхнього миттєвого втілення в умовах одночасного виконання всіх цих завдань.

Розглянемо різні типи усного перекладу. Усний переклад може виконуватися або одночасно з отриманням оригінального тексту, або після його завершення. Існує два основних види усного перекладу. Один із найбільш відомих дослідників, який запропонував цю класифікацію, – це Даника Селеськович, відома французька перекладознавиця, яка зробила значний внесок у розвиток теорії і практики усного перекладу:

1. Синхронний переклад вимагає від перекладача виняткових навичок – уміння миттєво реагувати, володіти широким словниковим запасом і здатністю слухати та говорити одночасно. Синхронний переклад зазвичай використовується на великих зустрічах чи конференціях. Перекладач працює в звукоізолюваній кабіні, слухає оратора через навушники і паралельно перекладає промову через мікрофон. Учасники заходу слухають переклад через спеціальні навушники. Робота синхроніста дуже стресова через

необхідність швидко реагувати і неможливість зупинити оратора для уточнень. Часто перекладачі працюють парами, змінюючись кожні 15–20 хвилин, щоб зберегти концентрацію. Синхронний переклад вимагає спеціальної підготовки та технічного обладнання.

2. Послідовний переклад найчастіше використовується на менших зустрічах чи переговорах. Перекладач слухає виступ оратора, робить нотатки та відтворює сказане після того, як оратор завершить певну частину промови. Перевагою послідовного перекладу є те, що він не потребує спеціального обладнання. Перекладач має більше часу для обдумування і може точніше передати зміст і емоції виступу. Однак цей метод подовжує час зустрічі, оскільки кожне висловлювання спочатку проголошується оригінальною мовою, а потім перекладається.

3. Шушутаж або нашіптування – тип перекладу, який здійснюється пошепки і призначений для невеликої групи слухачів. Основна перевага шушутажу – його мобільність і відсутність необхідності в технічному обладнанні, що значно знижує витрати на лінгвістичний супровід заходу. Перекладач передає інформацію синхронно, тому доповідач не перериває свій виступ, а сам процес перекладу не затягує час заходу. Шушутаж також зручний під час екскурсій або візитів на культурні чи промислові об'єкти, де кількість іноземних гостей невелика, а технічне обладнання недоступне [11, с 1].

Однак цей метод має й свої недоліки. Шепіт перекладача може відволікати інших учасників, а акустичні умови можуть бути некомфортними для перекладача. Часто шушутаж вимагає від перекладача сидіти в незручних позах або навіть підвищувати голос, що може впливати на якість роботи. Цей вид перекладу підходить максимум для двох слухачів і не підходить для великих аудиторій. Як і синхронний переклад, шушутаж вимагає від перекладача вміння одночасно слухати, перекладати і говорити, що швидко призводить до втоми. Тому тривалість роботи перекладача під час шушутажу зазвичай обмежена до 2–3 годин. Окрім того, шушутаж неефективний у

шумних приміщеннях, оскільки слухачі можуть не почути перекладача через низьку гучність голосу.

Отже, кожен тип перекладу має свої переваги та недоліки. Вибір методу залежить від багатьох факторів: кількості учасників, обмежень у часі, наявності технічного обладнання та умов проведення заходу.

1.3. Відмінності усного перекладу в англійській та українській мовах

Усний переклад – це складний вид діяльності, який потребує від перекладача не лише ґрунтовних знань мов, але й вміння володіти різноманітними техніками та методами. Особливої уваги заслуговують відмінності усного перекладу в англійській та українській мовах, адже ці мови мають суттєві граматичні, лексичні та стилістичні особливості [1, с. 536].

Однією з ключових відмінностей між англійською та українською мовами є їхня граматична структура. Англійська мова має більш аналітичну структуру, тобто граматичні значення виражаються переважно за допомогою службових слів та порядку слів у реченні. Українська ж мова має більш синтетичну структуру, де граматичні значення часто виражаються за допомогою флексій та закінчень. Ця відмінність може ускладнювати усний переклад, адже перекладачу необхідно не лише точно передати зміст сказаного, але й зберегти його граматичну структуру. Наприклад, в англійській мові часто використовуються пасивні конструкції, які в українській мові зазвичай перекладаються активними конструкціями.

Англійська та українська мови також мають суттєві лексичні відмінності. Багато слів в цих мовах не мають прямих відповідників, що може ускладнювати пошук точного перекладу. Крім того, в обох мовах існує багато ідіом та фразеологічних зворотів, які неможливо перекласти дослівно, не втративши їхнього сенсу. Перекладач повинен володіти глибоким знанням лексики обох мов, а також вміти використовувати різні перекладацькі

прийоми, такі як калькування, транскрипція, еквіваленція та описовий переклад, щоб точно передати зміст сказаного.

Стилістичні відмінності Англійська та українська мови також відрізняються стилістично. Англійська мова зазвичай більш стримана та офіційна, тоді як українська мова може бути більш емоційною та експресивною. Перекладач повинен враховувати стилістичні особливості мови оригіналу, щоб підібрати в мові перекладу відповідні лексичні та граматичні засоби. Це допоможе зберегти емоційне забарвлення та тон висловлювання оратора.

Усний переклад англійською та українською мовами має свої особливості, які потребують від перекладача ґрунтовних знань мов, володіння різноманітними перекладацькими техніками та методів, а також вміння враховувати граматичні, лексичні та стилістичні особливості обох мов. Перекладач, який володіє всіма цими навичками, зможе забезпечити точний та якісний переклад, який збереже зміст, емоційне забарвлення та стилістичні особливості висловлювання оратора.

1.4. Плюси та мінуси усного перекладу

Усний переклад має багато переваг, що роблять його важливим у різних комунікативних контекстах. Ця тема детально розглядалася різними дослідниками в галузі перекладознавства. Наприклад, Сандра Беатріз Хейл та інші автори відзначають, що усний переклад допомагає налагодити миттєву комунікацію, що є ключовим під час переговорів, конференцій та інших зустрічей, де важлива оперативність [30, с. 32].

Усний переклад має безліч переваг, які роблять його незамінним у сучасних комунікативних ситуаціях:

1. Усний переклад дозволяє слухачам отримувати інформацію майже одночасно з її проголошенням. Це особливо важливо під час

переговорів, конференцій, екскурсій або онлайн-зустрічей, де швидкість комунікації є ключовою

2. Усний переклад допомагає створити більш сприятливу атмосферу, роблячи спілкування «людянішим». Присутність перекладача дає слухачам можливість краще розуміти інформацію та почуватися комфортніше.
3. Перекладач може реагувати на реакцію слухачів, адаптуючи переклад до конкретних умов чи потреб аудиторії, що робить комунікацію більш динамічною.
4. У деяких випадках усний переклад може бути економічно вигіднішим, оскільки не потребує друку чи розповсюдження письмових матеріалів. Це підходить для заходів з обмеженим бюджетом.

Усний переклад також дає можливість перекладачеві знайомитися з новими культурами та способами мислення, що сприяє його особистому розвитку. Цей тип перекладу корисний не лише для передавання інформації, але й для встановлення контактів між представниками різних культур, що важливо для бізнесу та міжнародних відносин.

Хоча усний переклад вимагає високої кваліфікації, а послуги професійних перекладачів можуть бути дорогими, його переваги в багатьох ситуаціях є незамінними. Він не просто перекладає слова — це мистецтво, яке потребує глибоких знань мов, культурних особливостей та емоційного контексту. Професійний перекладач виступає мостом між культурами, сприяючи взаєморозумінню та міжнародній співпраці.

РОЗДІЛ 2. ПИСЬМОВИЙ ПЕРЕКЛАД З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

2.1 Визначення та характеристика письмового перекладу з англійської на українську мову

Письмовий переклад – це процес передання значення тексту з однієї мови на іншу в письмовій формі. Він вимагає від перекладача не лише відмінного володіння обома мовами, а й вміння точно передавати зміст, граматичні конструкції, стиль, інтонацію та семантичні нюанси оригінального тексту [3 с. 55].

Основні характеристики письмового перекладу:

1. Точність – це ключова вимога, що передбачає повну відповідність перекладу змісту, ідеям та структурі оригіналу. Перекладач має зберегти всі важливі елементи, уникати спотворень і неточностей. Особливу увагу варто приділяти лексичному та граматичному зв'язку частин тексту, контексту та авторським намірам.
2. Збереження стилю – переклад має відтворювати атмосферу, настрій та інтонацію оригінального тексту. Перекладач повинен враховувати стиль, риторичку, синтаксис і використовувати відповідні мовні засоби для адекватної передачі стилю та тону.
3. Граматична правильність – переклад повинен відповідати граматичним правилам цільової мови, без лексичних чи структурних помилок. Глибоке знання граматики обох мов допомагає уникати некоректних конструкцій та забезпечити ясність і зрозумілість тексту.
4. Адекватність – це здатність передати не лише буквальний зміст, а й загальний сенс, емоції та наміри автора. Перекладач повинен враховувати контекст, мету тексту та його цільову аудиторію,

передаючи основні ідеї оригіналу максимально точно та зрозуміло.

5. Культурний контекст – важливо враховувати культурні відмінності між мовами, аби переклад був прийнятним для носіїв мови-одержувача. Це передбачає розуміння місцевих звичаїв, традицій та уникнення елементів, які можуть бути неприйнятними для аудиторії [8 с. 12].

Успішний письмовий переклад вимагає не лише мовних навичок, але й розуміння культурного контексту, авторських інтенцій та дотримання стилістичних особливостей оригіналу. Це складний процес, який потребує уваги до деталей і професійної майстерності.

Переклад – це складний, дихотомічний та кумулятивний процес, що включає численні види діяльності, які спираються на інші дисципліни, пов'язані з мовою, письмом, лінгвістикою та культурою. Цей мультидисциплінарний процес передбачає три основні види діяльності, які відбуваються паралельно:

1. Переклад інформації з мови оригіналу на мову перекладу;
2. Синхронний аналіз тексту та перекладу й дослідження предметної області; Постійний саморозвиток і навчання [1, с. 190].

Деякі науковці визначають термін «переклад» таким чином:

1. Е. Бреус: «Переклад — це процес міжмовної комунікації, під час якого взаємодіють не лише дві мови, але й дві культури».
2. Т. Казакова: «Переклад — це специфічне перетворення тексту оригіналу на текст мовою перекладу».

Основне завдання перекладу полягає в забезпеченні такого типу міжмовної комунікації, при якій створений текст мовою перекладу слугував би повноцінною комунікативною заміною оригіналу і був рівноцінним з погляду функцій, структури та змісту.

У своїй статті «Лінгвістичні аспекти перекладу» Роман Якобсон виділяє три типи перекладу:

1. Внутрішньомовний переклад, або перефразування – інтерпретація вербальних знаків за допомогою інших знаків тієї ж мови.
2. Міжмовний переклад, або власне переклад – інтерпретація вербальних знаків засобами іншої мови.

3. Інтерсеміотичний переклад, або трансмутація – інтерпретація вербальних знаків за допомогою знаків невербальних знакових систем [2, с. 273]. Процес письмового перекладу має свої специфічні особливості та закономірності. На відміну від усного, письмовий переклад передбачає роботу з зафіксованими текстами, що дає перекладачу можливість неодноразово звертатися до оригіналу, використовувати словники чи консультиватися з експертами. Проте, до письмового перекладу висуваються вищі вимоги, оскільки він слугує офіційним джерелом інформації та повинен відповідати нормам граматики, стилістики й орфографії мови перекладу.

Письмовий переклад також враховує різницю між мовними системами і культурами. Тексти, написані для носіїв однієї мови, сприймаються через призму їх культурного контексту, тоді як переклад має враховувати менталітет та знання іншомовної аудиторії. Успішний переклад передбачає розуміння оригінального тексту та його точну передачу у мові перекладу з урахуванням культурних і смислових особливостей.

Процес письмового перекладу складається з кількох етапів. Спочатку перекладач повинен повністю зрозуміти текст оригіналу, включаючи його зміст, емоційний настрій та образність. Це вимагає глибокого аналізу інформації. На наступному етапі відбувається передача змісту іншою мовою. Перекладач здійснює не просто механічний переклад, а інтерпретує текст, адаптуючи його до мови та культурних очікувань читачів.

Для досягнення оптимального результату перекладач може використовувати різні методи перекладу – від дослівної передачі до вільної інтерпретації. Вибір залежить від стилю оригінального тексту та його жанру.

Кожен текст вимагає відповідного підходу, оскільки різні жанри мають свої лексичні та граматичні особливості. Відповідно, тип тексту визначає метод перекладу та рівень еквівалентності, якого необхідно досягти.

2.2 Види письмового перекладу з англійської на українську мову

Види письмового перекладу включають різні підходи та техніки, які перекладачі використовують для ефективного виконання своєї роботи. Деякі з найпоширеніших методів та стратегій включають:

1. Дослівний переклад – перекладач передає текст максимально близько до оригіналу, зберігаючи структуру речень і лексичний склад. Цей метод використовується здебільшого для технічних текстів або юридичних документів, де важлива точність.
3. Смысловий переклад – фокусується на передачі значення тексту, а не на дослівному відтворенні. Цей підхід є більш гнучким і застосовується в текстах, де важлива зрозумілість для цільової аудиторії, наприклад, у літературі або рекламі.
4. Адаптація – перекладач модифікує текст з урахуванням культурних відмінностей, змінюючи реалії або терміни для кращого сприйняття аудиторією перекладу. Цей метод використовується, коли прямий переклад може не відповідати культурному контексту.
5. Транскодування – цей підхід передбачає переклад понять і фраз, які мають еквіваленти в іншій мові, за допомогою найбільш схожих одиниць мови перекладу. Він часто застосовується в наукових та технічних текстах.
6. Моделювання стилю – перекладач намагається зберегти стиль та тон оригіналу, особливо в художніх текстах, де важливим є збереження авторського почерку та емоційного забарвлення. Омітання та додавання – у цьому методі перекладач може

додавати пояснення або опускаючи незначні деталі, щоб текст був зрозумілим і зручним для читача. Це особливо корисно в адаптації складних концепцій або специфічних культурних деталей.

7. Компенсація – використовується, коли деякі елементи оригінального тексту неможливо точно передати в перекладі, тому перекладач вводить їх у іншу частину тексту, зберігаючи загальний сенс.
8. Лексичний переклад – це метод, при якому перекладач зосереджується переважно на перекладі окремих слів та фраз, не звертаючи особливої уваги на контекст або структуру речень в оригінальному тексті [4, с.372].

Цей підхід часто використовується в ситуаціях, коли перекладач володіє обома мовами на досить низькому рівні, або коли він ставить перед собою завдання перекласти текст швидко та ефективно, не задумуючись над всіма нюансами сенсу. У лексичному перекладі перекладач зазвичай шукає еквіваленти для кожного окремого слова чи фрази в оригінальному тексті, використовуючи словникові та лексичні ресурси. Однак такий підхід може призвести до втрати сенсу та вираження, оскільки він не враховує контекстуальні або структурні особливості мови. Також лексичний переклад може призвести до виникнення помилок або недоречностей, оскільки він ігнорує граматичні правила та синтаксичні зв'язки між словами.

Хоча лексичний переклад може бути швидким та простим способом перекладу тексту, він часто не забезпечує точного або повного відтворення сенсу та ідеї оригіналу. Тому для досягнення більш якісного результату зазвичай рекомендується поєднувати лексичний переклад з іншими методами та стратегіями, такими як граматичний аналіз, контекстуальний переклад та семантичний аналіз.

Граматичний переклад – це метод, що акцентується на дотриманні граматичних правил та структури цільової мови під час перекладу. У цьому

підході перекладач відділяє значення слів та фраз від їхнього контексту та спробує перекласти їх, враховуючи вимоги граматики мови, на яку перекладається текст.

Грамотичний переклад передбачає те, що перекладач звертає особливу увагу на правильність будови речень, відповідність часів та модальних дієслів, а також на відповідність інших граматичних конструкцій мові приймача. Він враховує правила словоутворення, вживання різних частин мови, порядок слів у реченні та інші граматичні аспекти [42, с. 123].

Основна перевага граматичного перекладу полягає в тому, що він дозволяє забезпечити граматичну коректність та логічність перекладу, що зробить його більш зрозумілим та прийнятним для отримувача. Однак такий підхід може призвести до втрати натуральності та виразності мовлення, оскільки дотримання граматичних правил може обмежити можливості вираження авторського стилю та індивідуальних особливостей оригінального тексту. Для успішного граматичного перекладу перекладач повинен мати глибокі знання граматики як оригінальної, так і цільової мов, а також здатність аналізувати граматичні структури та знаходити відповідності між ними. Також важливо враховувати контекст та семантику тексту для того, щоб переклад був не лише граматично вірним, але й логічно зв'язним та зрозумілим для читача.

Семантичний переклад – це метод, що базується на передачі значення слів та виразів між мовами, зосереджуючись на точному відтворенні смислу та ідеї оригіналу. У цьому підході перекладач ставить перед собою завдання зрозуміти та передати глибинний зміст тексту, звертаючи увагу на конкретні значення слів, фраз та контекст, у якому вони вживаються. Семантичний переклад передбачає, що перекладач аналізує не лише слова окремо, але й їхні відношення та взаємодію в межах речення та тексту в цілому. Він враховує контекстуальні відтінки, вирази, метафори та ідіоми, які можуть мати специфічне значення в оригіналі, та намагається знайти відповідні еквіваленти у мові приймача, які точно передадуть сенс оригіналу. Основна перевага семантичного перекладу полягає в тому, що він дозволяє забезпечити вірне та

точне відтворення смислу та ідеї оригінального тексту, що робить його більш зрозумілим та прийнятним для отримувача. Однак такий підхід може бути часомірним та вимагати від перекладача додаткового часу та зусиль для аналізу та розуміння семантики тексту.

Для успішного семантичного перекладу перекладач повинен мати глибоке розуміння значення слів та виразів у контексті оригінального тексту, а також вміння використовувати широкий спектр лексичних, граматичних та стилістичних засобів для передачі сенсу тексту у мові приймача. Також важливо враховувати культурні відмінності та нюанси, щоб забезпечити повне розуміння тексту у мові, на яку перекладається текст.

Контекстуальний переклад – це метод, який акцентує на передачі смислу та ідеї оригінального тексту, враховуючи його контекст та специфіку. У цьому підході перекладач звертає увагу на всі складові тексту, включаючи не лише окремі слова та вирази, але й їхнє місце у реченні, а також загальний зв'язок між різними частинами тексту. Контекстуальний переклад передбачає, що перекладач аналізує текст в цілому, розуміючи його зміст, мету та аудиторію. Він враховує взаємодію між різними елементами тексту, а також враховує зовнішні умови та обставини, що оточують текст, такі як культурні особливості, історичний контекст, ситуація комунікації та інші фактори [42, с. 127].

Основна перевага контекстуального перекладу полягає в тому, що він дозволяє передати не лише лексичне значення слів та фраз, а й їхній семантичний зміст та відтінки, що робить переклад більш повним, точним та зрозумілим для отримувача. Крім того, цей підхід дозволяє врахувати всі аспекти тексту, забезпечуючи відповідність контексту та інтегрованість перекладу. Для успішного контекстуального перекладу перекладач повинен мати глибоке розуміння сенсу тексту та його контексту, а також вміння адаптувати переклад до специфіки мовлення та культурних особливостей мови приймача. Також важливо враховувати мету та аудиторію тексту, щоб забезпечити ефективність та ефективність комунікації у мові приймача.

Просторовий переклад – це метод перекладу, що акцентує на передачі географічних, топографічних та просторових аспектів оригінального тексту. У цьому підході перекладач враховує просторові відношення між об'єктами, локацію та місцеположення, а також географічні особливості, що описані в оригіналі. Просторовий переклад передбачає використання термінології та виразів, які точно відображають просторові відношення та географічні об'єкти. Перекладач повинен уважно аналізувати описи місцевості, ландшафту, архітектури та інших просторових аспектів, щоб передати їхній сенс та особливості мовою приймача.

Основна перевага просторового перекладу полягає в тому, що він дозволяє точно передати просторові аспекти та локації, що описані в оригінальному тексті. Цей підхід забезпечує відтворення реалістичного та живого образу місця подій, що допомагає отримувачам краще зрозуміти та уявити собі описані ситуації. Для успішного просторового перекладу перекладач повинен мати глибоке розуміння географічних та топографічних термінів, а також вміння використовувати їх у відповідних контекстах. Також важливо враховувати культурні та географічні відмінності між мовами, щоб забезпечити точність та адекватність перекладу.

Паралельний переклад – це метод, при якому перекладач одночасно перекладає в мову приймача текст, який вимовляється або читається в оригіналі. Цей метод часто використовується на конференціях, зустрічах, виставках та інших подіях, де потрібно забезпечити комунікацію між учасниками, які володіють різними мовами. Під час паралельного перекладу перекладач слухає або спостерігає за виступом оратора в оригінальній мові та одночасно перекладає його слова на мову приймача. Цей процес вимагає від перекладача не лише доброго знання обох мов, але й вміння швидко аналізувати та передавати інформацію, дотримуючись змісту та стилю виступу. Основна перевага паралельного перекладу полягає в тому, що він дозволяє забезпечити швидко та ефективно комунікацію між учасниками, які говорять різними мовами, не перериваючи або уповільнюючи хід події. Цей

метод забезпечує миттєву доступність інформації для всіх учасників, незалежно від їхнього рівня знань мови оригіналу.

Для успішного паралельного перекладу перекладач повинен мати відмінні знання обох мов, вміти швидко реагувати на інформацію та передавати її з відповідними інтонацією та стилістичними відтінками. Також важливо мати досвід роботи в умовах великої концентрації та під час мовленнєвих заходів різної тематики.

Систематичний переклад – це метод, що передбачає використання певної системи або набору правил для перекладу текстів з однієї мови на іншу. Цей підхід часто використовується у великих перекладних проектах, де потрібно забезпечити стандартизований підхід до перекладу та забезпечити єдність стилю та термінології. Однією з основних характеристик систематичного перекладу є використання певних правил або керованих мовних моделей для забезпечення послідовності та узгодженості у перекладі текстів. Це може включати використання глосаріїв, стандартів перекладу, термінологічних баз даних та інших інструментів для забезпечення однорідності перекладів. Систематичний переклад також може враховувати специфіку конкретної галузі або тематики тексту, щоб забезпечити відповідність та точність перекладу термінології та фахових висловів. Це допомагає забезпечити адекватність та зрозумілість перекладу для кінцевого користувача.

Одним із важливих аспектів систематичного перекладу є також контроль якості. Під час використання цього методу часто встановлюються механізми перевірки та оцінки якості перекладу, такі як редакція, рецензія, тестування та зворотній зв'язок, щоб забезпечити високу якість та консистентність перекладу. Узагальнюючи, систематичний переклад - це метод, який базується на використанні стандартів, правил та інструментів для забезпечення якості, точності та узгодженості перекладу текстів. Він є ефективним підходом для великих перекладних проектів та ділових спілкувань, де важлива єдність та стандартизація перекладів.

Ці методи та стратегії можуть бути використані окремо або у поєднанні залежно від специфіки тексту, мети перекладу та вимог замовника.

2.3 Особливості письмового перекладу в англійській та українській мовах

Письмовий переклад між англійською та українською мовами має свої власні особливості, які виникають з різниці у граматиці, лексиці, структурі речень, а також культурних та стилістичних відмінностей між цими мовами. Однією з основних відмінностей є граматична структура. Українська мова має родові та числові форми дієслів та прикметників, що вимагає уважного дотримання цих правил при перекладі з англійської. Також слід враховувати різницю у вживанні часових форм та конструкцій.

Ще однією важливою особливістю є лексика. Англійська мова може мати різноманітні синоніми та фразеологізми, які можуть мати різний відтінок значень, а українська мова може використовувати власні вирази та обороти. Перекладач повинен уважно вибирати відповідні еквіваленти, щоб забезпечити точне відтворення смислу. Крім того, важливо враховувати культурний контекст. Вирази, анекдоти, традиції та інші культурні особливості можуть мати різне сприйняття в різних країнах. Перекладач повинен бути обізнаним з культурними нюансами обох мов та вміти адаптувати текст таким чином, щоб він був зрозумілим та прийнятним для цільової аудиторії. Нарешті, стилістичні відмінності також впливають на переклад. В англійській мові можуть використовуватися інші стилістичні прийоми та конструкції, ніж українською. Перекладач повинен вміти зберегти стиль та тональність оригіналу, враховуючи відмінності між мовами [11 с. 35].

Одна з важливих відмінностей у граматиці полягає у використанні артикля. Українська мова не має артиклів, тоді як англійська використовує "a", "an" та "the". Це може призвести до труднощів у виборі відповідного артикля або його відсутності під час перекладу. Ще однією важливою відмінністю є

використання займенників. Українська мова має різні форми займенників для різних відмінкових відмінок, тоді як англійська мова має менше варіацій. Це може призвести до зміни структури речень під час перекладу. Культурні нюанси також важливі. Деякі вирази або анекдоти можуть бути легко зрозумілі для однієї культури, але потребують пояснень або адаптації для іншої. Перекладач повинен бути знайомим з обома культурами та здатним передати смислові відтінки тексту. Щодо стилістичних особливостей, англійська мова може мати більшу тенденцію до коротких та прямих речень, тоді як українська мова може бути більш ретельною та детальною. Перекладач повинен бути уважним до цих відмінностей, щоб зберегти стиль та тон оригіналу.

Узагальнюючи, письмовий переклад між англійською та українською мовами потребує уважної уваги до граматичних, лексичних, культурних та стилістичних відмінностей між мовами, щоб забезпечити точність, зрозумілість та адекватність перекладу.

2.4 Переваги та недоліки письмового перекладу

Письмовий переклад, безперечно, є одним з найважливіших інструментів комунікації в сучасному світі. Він дозволяє переносити інформацію між мовами та культурами, забезпечуючи розуміння та спілкування. Однією з його переваг є точність, яка вимагає від перекладача уважно розглядати кожне слово та вираз, щоб передати сенс та структуру оригінального тексту. Цей метод також ефективний у використанні часу, оскільки дозволяє перекладачу працювати у власному темпі над текстом. Однак, письмовий переклад має і свої недоліки. Він може втратити спонтанність та живість порівняно з усними формами комунікації, такими як усний переклад чи тлумачення. Також важко передати емоційні аспекти через письмовий переклад, оскільки він може бути менш експресивним у порівнянні з усним спілкуванням. Деякі інші обмеження включають відсутність миттєвої зворотного зв'язку та можливість виникнення недоліків чи неточностей.

Незважаючи на ці недоліки, письмовий переклад є надзвичайно важливим засобом комунікації, який допомагає зберігати та передавати знання, ідеї та культурні цінності між різними мовами та спільнотами. Його ефективне використання вимагає уважності, точності та розуміння культурних відмінностей, щоб забезпечити якісний та зрозумілий переклад.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРІВ СТВЕНА КІНГА

3.1. Художні особливості стилю Стивена Кінга

Дослідження, присвячені аналізу індивідуального мовлення авторів, демонструють, що мова творів Стивена Кінга регулярно стає об'єктом вивчення. Відомий майстер жанру жахів, Кінг, завдяки своєму унікальному стилю «що, якщо», є однією з ключових фігур у фантастиці. Його творчість вирізняється особливим використанням образної мови, сленгу, ідіом, незакінчених речень, а також широким застосуванням метафор та епітетів. Ці стилістичні засоби допомагають автору створювати напружену атмосферу та пробуджувати у читача почуття страху. Використовуючи різноманітні мовні конструкції, Кінг спонукає читачів глибше зануритися в світ його персонажів і пережити їхні емоції. Його особливий підхід до синтаксису та дикції часто виражається в коротких, еліптичних або неповних реченнях, що посилюють вираження почуттів героїв. Також варто зазначити, що мова персонажів Кінга насичена порівняннями та контрастами, що ускладнює їх відтворення в перекладі. Важливу роль у його творах відіграють елементи інтертекстуальності та металітератури, що додають глибини його письму.

Стивен Кінг відомий тим, що виходить за рамки традиційного жанру і майстерно створює переконливі альтернативні реальності. Він вміло застосовує літературні прийоми, характерні для серйозної прози, і демонструє неймовірну здатність тримати читачів у постійній напрузі. Його твори зачаровують незручними сценаріями, провокуючи роздуми над важливими питаннями про мету літератури. Кінг надає можливість пережити складні теми у контексті, що полегшує їх сприйняття, пропонуючи захопливий та безпечний читачеві досвід [2, с. 167]. Таким чином, цей автор має свій ідіостиль.

Терміни «ідіостиль» та «індивідуальний стиль» уживаються паралельно та можуть бути взаємозамінними. С. Я. Єрмоленко підкреслює, що стилістика

художнього тексту не лише пов'язана з історією літературної мови, але й охоплює дослідження індивідуальних стилів, які представляють авторське бачення світу та втілюють мовні знаки національної культури. Оригінальне поєднання емоційно-оцінкових інтенцій автора із загальномовними образами відображається у стилістиці висловлювань, реалізації конкретних смислів та особливостях аксіологічного сприйняття національної картини світу [3, с. 304].

Незважаючи на часту асоціацію з готичною літературою, Кінг рідко звертається до традиційних готичних прийомів. Його стиль більше відповідає новій американській готиці, яка зосереджена на внутрішньому світі героїв, спотвореному їхньою психологічною одержимістю, і залишає мало простору для «об'єктивної» реальності. Попри те, що його часто відносять до авторів жахів чи готики, Кінг долає жанрові обмеження, залучаючи читачів з різних прошарків американського суспільства.

Дискусія щодо літературного статусу Стівена Кінга залишається важливою темою в літературознавстві. Критики часто розходяться в думках про те, чи можна вважати його творчість частиною високої літератури, або ж він залишається «лише» жанровим письменником, який спеціалізується на жахах. Зокрема, такі літературні авторитети, як Гарольд Блум, висловлювали крайні погляди, стверджуючи, що твори Кінга не можуть бути віднесені до літератури як такої. Водночас, існує інша група науковців, яка переконана, що творчість Кінга заслуговує на глибоку повагу, виходячи за межі жанрової літератури й пропонуючи складні соціальні й політичні коментарі. Гарольд Блум високо оцінив Кінга за його простоту, відсутність пафосу та лаконічний стиль, який надає перевагу захопливому оповіданню, залишаючи складні літературні дебати критикам і дослідникам [4, с. 15].

При цьому акцент на літературному статусі іноді може відволікати від аналізу самих творів Кінга. Наприклад, його роман «Довга дорога» деякі дослідники розглядають як алегорію війни у В'єтнамі, однак такі інтерпретації часто залишаються поза увагою, коли обговорення зосереджуються лише на

питаннях літературної цінності. Сам Кінг неодноразово виступав на захист своєї творчості, підкреслюючи, що його популярність і тривале захоплення читачів свідчать про його значущість як автора.

У своїй книзі «Про письменництво: Мемуари про ремесло» Кінг надає поради молодим авторам, висловлюючи своє неприйняття прислівників, пасивних дієслів і надмірної модифікації діалогів. Ці рекомендації викликали різні реакції: одні вважають їх типовими для книг з письменницькими порадами, інші ж бачать у них цінний внесок у традицію літературних настанов для авторів-початківців [33, с. 13].

У творчості Стівена Кінга часто зустрічаються роздуми про літературний престиж, хоча ці аспекти не завжди привертали достатньо уваги дослідників. Яскравим прикладом є роман «Мізері», де головний герой, письменник Пол Шелдон, одночасно є автором високо оцінених романів і комерційно успішних бестселерів. Він завершує свою популярну серію романів про Мізері Честейн і з радістю повертається до написання серйозної літератури, попри невдоволення читачів. Однак його амбіції здобути визнання як автор літературної фантастики розбиваються, коли його викрадає фанатка Енні Вілкс, яка змушує його повернутися до написання чергового жанрового роману про Мізері.

Цей сюжет є метафорою конфлікту між літературним престижем і комерційною успішністю, з яким стикаються багато письменників. Це питання було актуальним для Кінга на початку 1990-х років, коли він свідомо звернувся до написання творів, які прагнули перевершити рамки популярної культури й отримати серйозне літературне визнання. Незважаючи на те, що Кінг продовжує працювати в жанрі жахів і фантастики, його постійне звернення до теми літературного престижу залишається важливою частиною його творчості [43 с. 67].

На думку М. Герра, популярність творчості Стівена Кінга серед читачів у всьому світі залишається незмінною. Теми жаху та соціальних проблем, які він порушує, досі актуальні. У своїх романах Кінг використовує політичні та

економічні кризи як основу для створення атмосферного жаху, де боротьба людей із кризовими ситуаціями відбивається через образи монстрів та невідомих небезпек. Автор протиставляє традиційним системам моральні цінності, що чітко прослідковується, наприклад, у романі “It”, де насильство, страх і жах є ключовими елементами. Подолання цих страхів виступає як особистий виклик, а перемога над жахом допомагає відновити порядок.

Кінг вміло використовує оповідь, діалоги та символіку для створення атмосфери страху. Він звертається до дитячих страхів читачів через деталі, такі як запахи, звуки, моторошні образи та особливості мови персонажів. Це робить переклад його творів українською особливо важливим. Перекладачі Кінга стикаються з викликами, пов'язаними не лише з точним переданням значення лексики, сленгу та граматичних конструкцій, але й із передачею емоційного заряду – страху та напруги, які відчують англомовні читачі. Однією з особливостей мовного стилю Кінга є поєднання різних стилістичних рівнів – літературної мови з розмовною, де офіційні терміни межують із жаргонізмами, сленгом, діалектизмами та вульгаризмами, що додає його творам особливої автентичності [41, с. 109].

Отже, художні особливості стилю Стівена Кінга вирізняються поєднанням простоти й глибини, що робить його твори доступними широкій аудиторії та водночас наповнює їх багатозначними смислами. Основними рисами його стилю є здатність створювати сильні емоційні реакції у читачів через детальні описи, використання образної мови, живі діалоги та добре розроблених персонажів. Кінг вправно поєднує високі літературні прийоми з жанровими елементами, такими як жах, напруга та містика. Його твори часто включають символіку та метафори, що дозволяє читачам знайти глибший підтекст навіть у найстрашніших моментах. Важливою рисою його стилю є також змішування літературної та розмовної лексики, що додає текстам автентичності та динамізму. Незважаючи на постійну дискусію щодо його літературного статусу, Кінг вдало виходить за рамки жанрових обмежень,

пропонуючи читачам не лише розвагу, але й глибокі роздуми над соціальними та психологічними темами.

3.2. Виклики при перекладі жахів і психологічного напруження

Переклад творів у жанрі жахів та психологічного напруження є складним завданням, яке вимагає не лише лінгвістичної майстерності, а й глибокого розуміння стилістичних та культурних особливостей. Серед основних викликів перекладу:

1. У творах жахів важливо передати атмосферу страху, тривоги та напруги, які автор створює через мову, символіку та ритм. Погано підібрані слова або невдале відтворення тональності можуть знизити емоційний вплив на читача.
2. Автори жахів часто використовують локальні міфи, легенди, специфічні символи та соціальні контексти, зрозумілі носіям мови оригіналу. Перекладач має знайти спосіб адаптувати ці елементи так, щоб вони були зрозумілі іноземній аудиторії, не втрачаючи при цьому автентичності твору.
3. Жанр жахів часто використовує нестандартні мовні засоби, такі як незакінчені речення, повтори, діалоги зі сленгом або жаргонізмами, що створюють атмосферу. Перекладач повинен зберегти ці стилістичні особливості, водночас дотримуючись мовних норм мови перекладу.
4. У текстах жахів часто присутні метафори, гри слів, що мають подвійний сенс, або алегорії. Вони можуть втратити свою силу при дослівному перекладі, тому перекладачам необхідно шукати аналогії, які б зберегли приховане значення й емоційний вплив.

5. У багатьох творах цього жанру жах і напруга впливають не стільки з зовнішніх подій, скільки з внутрішнього стану персонажів. Передати психологічний тиск, внутрішні страхи та переживання персонажів вимагає майстерності й уважності до нюансів тексту [13, с. 130].

Зважаючи на ці виклики, перекладачі творів жахів повинні не лише точно відтворювати зміст, а й забезпечувати той самий рівень напруги та емоцій, що і в оригіналі, задовольняючи очікування як авторів, так і читачів.

Без сумніву, «саспенс» є одним із найчастіше вживаних художніх прийомів для подолання вище наведених викликів. У сучасній лінгвістиці велика увага приділяється дослідженню елементів художнього тексту, особливо для досягнення цього ефекту.

«Саспенс» є одним із найпотужніших прийомів, що здатен повністю захопити увагу читача. Проте цей ефект працює найкраще, коли читач вже глибоко занурився в події твору. Видатними майстрами саспенсу вважаються Альфред Хічкок і Стівен Кінг. Однак корені цього прийому можна знайти в набагато ранніших творах, таких як романи Гораса Уолпола, Анни Редкліфф, Едгара По, Мері Стюарт та інших письменників [4, с. 19].

Поняття саспенсу (suspense) відіграє ключову роль у жанрі жахів і психологічного трилера, оскільки воно відповідає за створення напруги та очікування в читача. Переклад саспенсу тісно пов'язаний з викликами, про які йшлося раніше, оскільки від того, наскільки вдало перекладач відтворить цей елемент, залежить успіх твору в перекладі. Ось як саспенс пов'язаний із викликами перекладу:

1. Збереження емоційного ефекту.
2. Культурні відмінності.
3. Стилiстичні прийоми.
4. Психологічна глибина.
5. Мовні ігри та алегорії.

Саспенс побудований на поступовому підсиленні емоційної напруги, і перекладач повинен відтворити цей наростаючий ритм і тривожність. Невідповідне використання слів, зміна темпу оповіді або тональності може зруйнувати атмосферу очікування, що є суттю саспенсу. Елементи саспенсу можуть спиратися на культурні контексти, наприклад, на фобії, міфи чи соціальні страхи, які є зрозумілими для однієї культури, але не для іншої. Перекладач мусить адаптувати ці аспекти так, щоб вони викликали подібний ефект у читача мови перекладу, не спотворюючи при цьому змісту.

Автори часто використовують короткі речення, незавершені фрази, навмисні паузи та повтори, щоб створити саспенс. Передача цих прийомів у перекладі є складною, оскільки різні мови мають різні синтаксичні й стилістичні норми. Перекладач повинен зберегти оригінальний ритм та інтенсивність, водночас адаптуючи текст до особливостей мови перекладу.

Саспенс часто виникає не лише через зовнішні загрози, а й через внутрішні переживання персонажів – страхи, невизначеність, тривогу. Перекладач має зберегти цей психологічний тиск, передаючи тонкі нюанси внутрішнього світу героїв, що є важливим елементом саспенсу.

Для посилення саспенсу автори часто використовують двозначність або символіку, що натякає на небезпеку. Перекладач має зберегти цю двозначність, уникаючи надмірної роз'яснювальної адаптації, яка може передчасно розкрити напругу або зруйнувати атмосферу очікування [12, с.261].

Таким чином, саспенс є центральним елементом жанру жахів, і переклад цього аспекту вимагає від перекладача майстерного володіння стилістикою та здатності відтворити атмосферу страху та напруги, що робить виклики перекладу ще більш гострими.

Переклад жахів і творів психологічного напруження є надзвичайно складним завданням, що вимагає від перекладача не лише точного передання змісту, але й відтворення емоційної глибини та атмосфери страху. Одним із ключових викликів є збереження саспенсу – поступової напруги, яка є

центральною для цих жанрів. Крім того, перекладач має враховувати культурні відмінності, оскільки страхи, символіка та суспільні контексти, зрозумілі одній аудиторії, можуть не мати такого ж ефекту на іншу. Не менш важливим є передання авторського стилю, зокрема специфічних мовних конструкцій і стилістичних прийомів, що створюють напруження та жах. Успішний переклад залежить від здатності перекладача зберегти ці елементи, забезпечивши той самий емоційний вплив на читачів іншої мови.

3.3. Особливості мови та персонажів в романі «It»

Роман «It» (Рис.1), опублікований у 1986 році, був задуманий Стівеном Кінгом як своєрідний «випускний іспит з жахів», де він зібрав усіх монстрів, яких люди бояться з дитинства: Франкенштейна, перевертня, вампіра, мумію та гігантських істот [4]. Такий підхід робить страх більш універсальним, оскільки кожен читач може знайти щось, що викликає у нього особистий жах.

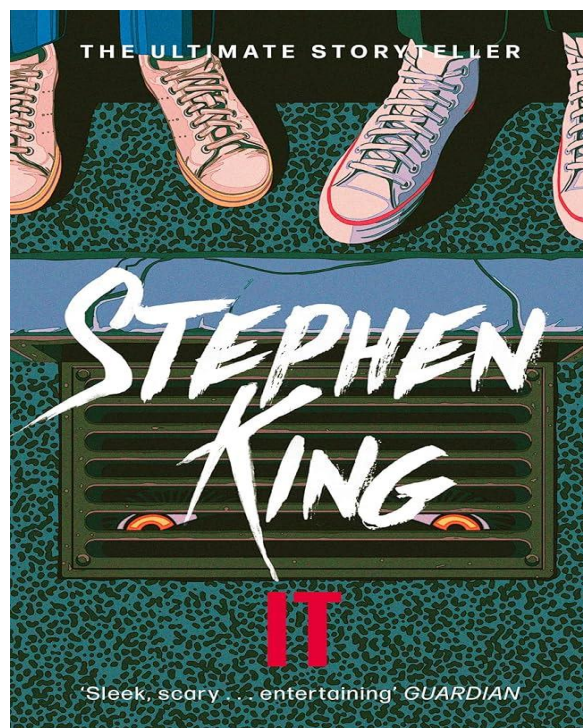

Рис. 1. Обкладинка оригінального роману «It».

Роман можна розглядати як майже епічний твір через велику кількість персонажів (понад 700) і події, що охоплюють 27 років. Хоча деякі критики

вважають це перенасиченням, така кількість героїв допомагає глибше розкрити світ твору, історію міста та родинні зв'язки, що простягаються через покоління.

Система головних героїв відображає авторський задум. По-перше, антагоніст, клоун Пеннівайз, який живиться дитячими страхами і здатний перетворюватися на будь-який об'єкт залежно від ситуації. Спершу створений за образом троля з казки «Троє козенят», він проявляється у внутрішніх думках персонажів («хто це на моєму мосту застряг?»). Основною формою Пеннівайза є танцюючий клоун, натхненний такими образами, як Бозо, Кларабелл та Рональд Макдональд. По-друге, семеро головних героїв дають змогу дослідити різноманітні форми, які приймає Пеннівайз, а також порушити важливі теми насильства, дитячої травми та її впливу в дорослому житті, дружби і любові.

Історія "It" розгортається у двох часових періодах: коли герої ще діти, і коли вони дорослі. Це створює додаткові виклики для перекладачів і дослідників, адже потрібно простежити розвиток кожного персонажа в різних часових вимірах. Окрім рис, сформованих у дитинстві, на героїв впливають події останніх 27 років, а також життєві обставини, такі як сім'я, кар'єра та внутрішні переживання. Це дозволяє оцінити Стівена Кінга не лише як письменника, а й як тонкого психолога, здатного майстерно зобразити еволюцію особистості протягом життя.

М. Пальцев звертає увагу на значний вплив теорії психоаналізу Зигмунда Фрейда на творчість Кінга, що проявляється у психологічній глибині його персонажів. Головними героями є семеро членів «Клубу невдах»: Білл Денброу, Бен Ганском, Беверлі Марш, Річі Тозьє, Едді Каспбрак, Майк Хенлон і Стенлі Уріс. Кожному з них присвячені окремі розділи, що дозволяє читачеві зануритися в їхній внутрішній світ, зрозуміти їхні страхи, мотиви та особисті зміни [7].

З наближенням кульмінації оповідання Кінг часто змінює фокус з одного персонажа на іншого, виводячи на передній план більше дійових осіб.

Оскільки в центрі нашої уваги знаходиться мовна характеристика героїв, ми зосередилися на головному персонажі, чиє мовлення найкраще допоможе розкрити обрану тему.

Головним героєм і центральною фігурою в образній системі роману є Білл Денбро. Його персонаж асоціюється з такими ключовими темами, як братерство, помста, відповідальність, творчість, героїзм і здатність об'єднувати людей.

Головною мотивацією Білла є помста за смерть його брата Джорджа. Це прагнення стає рушійною силою, яка перевершує його страхи та слабкості, даючи йому рішучість і силу боротися зі злом. Ця помста є особистим викликом для Білла:

His long fingers were slowly massaging his temples, and it was not hard to guess he was thinking about his brother George ... George, who had almost certainly opened the way the last time this had happened «Його довгі пальці повільно масажували скроні, і не важко було здогадатися, що він думав про свого брата Джорджа... Джорджа, який, найімовірніше, відкрив шлях, коли це сталося вперше» [40 с. 315]. [7 с. 345].

Білл визнає:

“I remember that I wanted to kill It,” Bill said, and for the first time (and ever after) he heard the pronoun gain proper-noun status in his own voice. “But I didn’t have much of a world-view on the subject, if you see what I mean – I just wanted to kill It because It killed George” [40, с. 324]. «Я пам’ятаю, як хотів вбити Воно, але тоді я не розумів глибше значення того, що відбувається – я просто хотів вбити Воно за те, що Воно вбило Джорджа» [7, с. 355].

Одна з найбільших здібностей Білла – це здатність об'єднувати людей. Його ідеї вражають не лише його молодшого брата, а й друзів, які бачать у ньому авторитетну фігуру. Білла часто називають «Big Bill», що свідчить про

велику повагу з боку його товаришів. Річі, один з друзів Білла, подумки перераховує його сильні сторони:

Bill was here, and Bill would take care; «Білл був тут, і Білл усе
Bill would not let things get out of вирішить; він не допустить, щоб усе
control. He was the tallest of them, and вийшло з-під контролю. Він був
surely the most handsome. Bill was also найвищим з них і, мабуть,
the strongest of them – and not just найвродливішим. Він також був
physically. There was a good deal more найсильнішим – не лише фізично.
to it than that, but since Richie did not Біллова сила йшла глибше, і могла
know either the word charisma or the проявитися у несподіваних формах»
full meaning of the word magnetism, he [7, с. 273].
only felt that Bill’s strength ran deep
and might manifest itself in many ways,
some of them probably unexpected)”
 [40, с.231].

Білл і сам усвідомлює рівень відповідальності, який він несе за друзів і не тільки. Це дуже добре видно з позиції самого автора у творі:

“...he had gotten them into this and it «...він втягнув їх у це, і тепер його
 was his responsibility to get them back обов'язок – витягнути їх звідти» [7, с.
 out again” [40, с.671]. 711].

Це почуття відповідальності та визнання його ролі як старшого брата і друга є для нього надзвичайно важливим:

“And sitting next to Richie on the steps «Сидячи поруч з Річі на сходах
 leading up to the seminary, he семінарії, він згадав, як очі Джорджі
 remembered how Georgie’s eyes lit up сяяли, коли паперовий кораблик
 when the paper boat came out right, and вийшов ідеальним, і як добре йому
 how good that look had made him feel, стало від цього погляду, ніби
 like Georgie thought he was a real hot Джорджі вважав його справжнім
 shit, a straight shooter, the guy who героєм, тим, хто може зробити все

could do it until it got done. Making him feel, in short, like a big brother” [40, с. 211].

правильно. Це змусило його відчутися себе справжнім старшим братом» [7, с. 235].

Усвідомлення відповідальності тісно пов'язане з темами жертвності та героїзму. Білл не лише приймає свою роль лідера, але й готовий діяти заради інших:

“Bill looked around at them, a tall, skinny boy in a mudand-sewage-splattered tee-shirt that had once been white, jeans with cuffs, mudcaked Keds. His hair lay across his forehead, and his eyes were blazing. He surveyed them, seemed to dismiss them, and turned back toward the Spider. And, incredibly, he began to cross the room toward It, not running but walking fast, his elbows cocked, his forearms corded, his hands fistted”[40, с. 656].

«Білл окинув їх поглядом – високий, худорлявий хлопець у футболці, що колись була білою, але тепер забруднена багнюкою та нечистотами, і в джинсах із заковченими штанинами. Його волосся спадало на чоло, а очі палали. Він оглянув їх, наче відкидаючи всі сумніви, і повернувся до Павука. Неймовірно, але він почав перетинати кімнату в напрямку до Нього, не бігом, а швидкою ходою, з піднятими ліктями, напруженими передпліччями та стиснутими кулаками» [7, с. 693].

У дорослому житті Білл Денбро стає письменником, що є типовим образом у творчості Стівена Кінга (як і Пол Шелдон у «Мізері», Джек Торренс у «Сяйві», Бен Мієрз у «Салимовому Лігві», Роберта Андерсон у «Томмінокерах», Майк Енслін у «1408» та інші). Письменницький таланти Білла проявляється ще з дитинства:

“His teachers liked his compositions so well. Telling was only part of it. Bill was good at seeing”[40, с. 13].

«Його вчителі дуже любили його твори. Оповідь була лише частиною цього. Білл вмів бачити»[7, с. 23].

Однак смерть брата і той жах, який він пережив у дитинстві, борючись з Воно, значно вплинули на його творчість у дорослому житті – він обирає жанр жахів:

“Bill Denbrough, meanwhile, has written one lockedroom mystery tale, three science-fiction stories, and several horror tales which owe a great deal to Edgar Allan Poe, H. P. Lovecraft, and Richard Matheson – in later years he will say those stories resembled a mid-1800s funeral hack equipped with a supercharger and painted Day-Glo red”[40, с.86].

«Тим часом Білл Денбро написав один детектив у стилі "закритої кімнати", три науково-фантастичні оповідання та кілька історій жахів, що значною мірою спиралися на Едгара Аллана По, Г. П. Лавкрафта і Річарда Метісона» [7, с. 107].

У певному сенсі персонаж Білла Денбро є відображенням самого Стівена Кінга. Через нього автор висловлює свої думки про літературу та творчий процес. Проблеми, з якими стикається Білл (критика за відсутність глибокого філософського чи соціального змісту в його творах, звинувачення в тому, що він не вміє створювати сильні фінали), а також орієнтація на класиків готичної літератури та літератури жахів, безпосередньо перегукуються з викликами, які стоять і перед самим Кінгом [2, с. 38].

Однією з ключових особливостей, яка вирізняє Білла Денбро серед інших персонажів і надає йому глибокий психологічний вимір, є його заїкуватість. Ця риса є невід'ємною частиною його образу. По-перше, інші персонажі часто називають його саме «Stuttering Bill», і ця характеристика стає однією з основних ознак його особистості. По-друге, заїкуватість виступає маркером часу та місця, в якому відбуваються події, адже після того, як Білл покидає Деррі і забуває про Воно, його заїкуватість зникає. Він сам згадує цей момент у розмові з дружиною:

“After George died, it got a lot worse. Then, around the age of fourteen or fifteen, things started to get better again. (...) All of that helped, but mostly it was just forgetting Derry and everything that happened there. Because that’s when the forgetting happened. When we were living in Portland and I was going to Chevrus. I didn’t forget everything at once, but looking back now I’d have to say it happened over a remarkably short period of time. Maybe no more than four months. My stutter and my memories faded out together. Someone washed the blackboard and all the old equations went away”[40, с. 95].

«Після смерті Джорджа це погіршилося. Але приблизно в 14 або 15 років все почало налагоджуватися... Забути про Деррі й усе, що там сталося, допомогло найбільше... Мої спогади і заїкуватість зникли одночасно»[7, с. 112].

Однак, повернувшись до Деррі та згадавши події дитинства, він знову починає заїкатися:

“He wet his lips, tried to speak. Nothing came out. He tried again, hearing the words echo in his head, aware of the stutter coming back, fighting it, fighting the terror”[40, с.318].

«Він облизав губи, намагався говорити, але не зміг. Він знову спробував, відчуваючи, як повертається заїкуватість, борючись із нею, борючись зі страхом»[7, с. 339].

Ця мовна особливість Білла також підкреслює його постійну потребу в комунікації. Втрата зв’язку з батьками після смерті брата залишила у нього глибоку психологічну травму:

“...all the love and attention his parents had given him before had somehow been the result of George’s presence, and with George gone there was nothing for him”[40, с. 211]. «Уся любов і турбота, яку йому давали батьки, здавалося, була результатом присутності Джорджа, і з його відходом для нього нічого не залишилося»[7, с. 239].

Однак саме через комунікацію, єдність та підтримку з боку інших Біллу вдається перемогти Воно:

“To pass beyond communication was to pass beyond salvation; he understood that much from the way his parents had behaved toward him after George had died. It was the only lesson their refrigerator coldness had had to teach him”[40, с.659]. «Вийти за межі спілкування означало втратити надію на спасіння; він це зрозумів із поведінки своїх батьків після смерті Джорджа»[7, с. 694].

Таким чином, здатність до спілкування, переосмислення втрати брата і відновлення зв'язків з іншими є головною перевагою Білла та ключем до його перемоги над злом.

У романі “It” Стівен Кінг майстерно використовує мову для створення багатогранних персонажів, передаючи їхні емоції, страхи та психологічний розвиток. Однією з ключових мовних особливостей є індивідуальні манери мовлення кожного персонажа, що допомагає розкрити їхні особистості. Наприклад, заїкуватість Білла Денбро стає важливим символом його травм та боротьби зі страхом, а також змінюється залежно від ситуацій і його емоційного стану.

Кожен із семи головних героїв має свій унікальний голос, що дозволяє глибше зрозуміти їхні переживання та особисті виклики. Через діалоги та внутрішні монологи Кінг розкриває теми дитячої травми, дружби, жертвності та єдності. Також мова персонажів допомагає передати атмосферу жаху та напруги, яка посилюється завдяки використанню специфічної лексики та стилістичних прийомів.

Загалом, мова в романі є не просто засобом комунікації, а важливим інструментом для розкриття внутрішнього світу героїв і побудови напруженої атмосфери, що робить "It" не лише твором у жанрі жахів, але й глибоким психологічним дослідженням людських страхів та взаємин.

РОЗДІЛ 4.
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ УСНОГО І ПИСЬМОВОГО
ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ РОМАНУ
«IT»

4.1. Проблеми відтворення стилю автора в письмовому перекладі

Проблеми відтворення стилю автора в письмовому перекладі пов'язані з низкою викликів, оскільки стиль є унікальним вираженням авторської індивідуальності. Серед основних труднощів, які виникають під час перекладу:

1. Унікальний стиль автора часто визначається ритмом тексту – довжиною речень, паузами, повтореннями. Перекладачам важливо передати цей ритм так, щоб він не порушувався в мові перекладу, що буває складно через різні граматичні структури та синтаксичні особливості мов.
2. Автори використовують певні літературні прийоми, такі як метафори, алегорії, символи, що можуть мати культурно специфічне значення. Їхнє буквальне відтворення не завжди дає той самий ефект у перекладі, тому перекладач має знайти еквіваленти, що збережуть стилістичний вплив на читача.
3. Мова автора часто передає не лише зміст, а й емоційне ставлення, яке виражається через певні слова, фрази або стиль оповіді. Передача цього емоційного контексту вимагає від перекладача уважного підходу до вибору слів, щоб зберегти тон і атмосферу оригіналу.
4. Авторський стиль часто включає елементи, пов'язані з культурою, соціальними реаліями або національною специфікою. Перекладач повинен знайти баланс між тим, щоб зберегти автентичність тексту і зробити його зрозумілим для читачів іншої культури.

5. Якщо автор використовує діалекти, сленг або специфічні мовні конструкції для зображення певних персонажів, це може бути складно передати у перекладі. Важливо зберегти унікальність мовлення кожного героя, не втрачаючи при цьому зрозумілості тексту [34, с.324].

Таким чином, переклад стилю автора є складним завданням, яке потребує від перекладача не лише майстерності в двох мовах, але й глибокого розуміння творчих намірів автора, культури оригіналу та особливостей тексту.

За основу ми взяли мовлення головного героя роману. Основні аспекти мовної характеристики Білла Денбро, які аналізуються у перекладі роману, включають: фонетичні особливості; переклад сленгових виразів; відтворення графічних засобів у невластивій мові та внутрішніх монологів.

До фонетичних особливостей належить передача заїкання. Як і в оригіналі, у перекладі це досягається за допомогою графічних прийомів (графону):

“I wonder if yuh-yuh-you could help m- « – Я х-х-хочу сп-п-питати, чи ти не
m-me,” Bill Denbrough said. “H-His міг би мені д-д-допомогти? –
ah-ah-ah-asp-pirator is eh-hempty. I промовив Білл Денбро. – Й-й-його ін-
think he m-might be –” [40, с. 141]. *н-нгалятор п-п-порожній. Б-б-*
боюся, він м-м-може...»[7, с. 163].

Помилки та гра слів зазвичай є одними з найскладніших для передачі, оскільки важливо зберегти як зміст, так і вплив на читача, що наочно ілюструється у наступному фрагменті:

“But what if he came back and found «Але що, як він повернеться і знайде
Eddie in a comber? Bill knew all about Едді в коуме? Білл усе знав про коуме;
combers; he had even deduced they він навіть самостійно дійшов
were named after those great big waves висновку, що ця назва походить від
guys surfed on in Hawaii, and that отих величезних, довгих хвиль, на
seemed right enough – after all, what яких серфери катаються на дошках

was a comber but a wave that drowned на Гаваях, і це здавалося цілком
your brain? On doctor shows like Ben слухним – врешті-решт, що таке
Casey, people were always going into коуме, як не хвиля, якою людині
combers, and sometimes they stayed затопило мозок. У серіалах про
there in spite of all Ben Casey's ill- лікарів, таких, як «Бен Кейсі», люди
tempered shouting” [40, с. 147]. повсякчас опиняються в коуме й
 інколи залишаються там, попри всі
 сердиті окрики Бена Кейсі» [7,
 с.169].

У цьому прикладі персонаж плутає слова “coma” та “comber”, що для англomовної аудиторії легко зрозуміти через їхню подібність у звучанні. При перекладі цього фрагмента на українську мову, перекладач використовує графон, щоб передати неправильне запам'ятовування слова персонажем («коуме» замість «кома»), а також додає пояснювальні коментарі, які допомагають читачеві зрозуміти суть помилки.

Стилістичні фігури та художні прийоми здебільшого передаються у перекладі дослівно, з невеликими адаптаціями для збереження точності та стилю:

1. Метафори:

- “*two kids for the price one*” – «двоє за ціною одного».

- “*all writers have a pipeline which goes down into the subconscious*” – «У кожного письменника є свого роду трубопровід, що веде в глибини підсвідомості». Тут додано «свого роду» для уточнення переносного значення.

- “*he thought dimly of riding in a train and passing one going in the other direction, a train that was so long it seemed eventually to stand still or even move backward*” [40, с. 252]. – «Білл на мить уявив, як їде в потязі, що минає зустрічний експрес, такий довгий, що здавалося, наче той стоїть на місці або навіть рухається назад». Для уникнення повторів використано синонім «експрес» замість «потяг» [7, с. 258].

2. Порівняння:

- “*Its human voice fading the way the Bangor radio stations faded when you were in the car and travelling south*” [40, с. 659]. – «Його голос згасав, наче бенгорські радіостанції, коли ти їдеш на південь» [7, с. 665].

- “*I’m damned near space-travelling; I might as well be inside a bullet shot from a gun*” [40, с. 142]. – «Чорт забирай, наче лечу в космос; все одно що сидіти всередині кулі, випущеної з рушниці» [7, с. 149]. В українській версії використано відповідну синтаксичну конструкцію.

- “*Mike produces another name, and yet another, like a black magician with a hatful of malign tricks*” [40, с. 320]. – «Майк називає ще одне ім’я, потім ще одне... наче темний чаклун із капелюхом повним підступних трюків». Лексему “*produces*” замінено на конкретніше «називає» [7, с. 327].

3. Вульгарні вирази перекладені з урахуванням стилю:

- “*who cut the cheese?*” [40, с. 143]. – «хто бздів?», “*knock on your ass*” [40, с. 320]. – «звалить тебе на дупу» [7, с. 327].

Графічні засоби, що допомагають передати думки персонажа, залишаються в перекладі з усіма оригінальними елементами – курсивом, великими літерами та виділенням абзаців:

For the next forty minutes or so Bill sat next to him, his expectation that Eddie’s asthma attack would at any moment let up gradually fading into unease. By the time Ben Hanscom appeared, the unease had become real fear. It not only wasn’t letting up; it was getting worse. And the Center Street Drug, where Eddie got his refills, was three miles away, almost. What if he went to get Eddie’s stuff and came back to find «Наступні сорок хвилин Білл сидів поруч, і його надії на те, що напад астми в Едді ось-ось припиниться, поступово зникали в тривозі. Коли з’явився Бен Генском, тривога переросла в справжній страх. Напад не тільки не вщухав, а й погіршувався. А аптека на Централ-стріт, де Едді купував ліки, була майже за три милі. Що, як він піде по ліки, а повернувшись, знайде Едді

Eddie unconscious? Unconscious or непритомним? Непритомним або (don't shit please don't think that) or («не думай про таке, заради Бога») even dead, his mind insisted implacably. або навіть мертвим, невблаганно (like Georgie dead like Georgie) Don't твердив його мозок. («мертвим, як be such an asshole! He's not going to Джорджі») «Не будь дурнем! Він не die!» [40, с. 147]. помер!» [7, с.154].

Переклад стилістичних фігур і художніх засобів у романі вимагає особливої уваги до деталей, щоб зберегти атмосферу та емоційний вплив оригіналу. При цьому, метафори, порівняння та вульгарні вирази мають бути адаптовані для іншої мови, щоб максимально зберегти їхнє значення і вплив на читача. Перекладачі часто вдаються до лексичних заміни і стилістичних адаптацій, аби уникнути тавтології та передати культурні реалії цільовій аудиторії. Важливу роль також відіграє збереження графічних засобів, які передають внутрішні переживання персонажів, зокрема через курсив, великі літери або специфічну розбивку тексту.

Загалом, переклад таких творів, як "It", є викликом, оскільки необхідно не лише точно відтворити мовні особливості, а й передати атмосферу жаху, психологічного напруження та глибину внутрішніх переживань героїв. Успіх перекладу залежить від здатності перекладача поєднати лінгвістичну точність з творчим підходом, щоб зберегти ефект оригінального тексту.

4.2. Специфіка усного перекладу діалогів та монологів

Фільм "It" (2017) – екранізація роману Стівена Кінга. Фільм зосереджується на боротьбі дітей не тільки з монстром, але й з власними травмами та страхами, демонструючи силу дружби та сміливість перед обличчям жаху. Завдяки сильній акторській грі, візуальним ефектам та атмосфері напруги, "It" стало культовим фільмом у жанрі жахів.

Екранізація має деякі відмінності від книги, зокрема змінені часові рамки і спрощені сюжетні лінії, але зберігає ключові елементи і теми твору

Кінга. Специфіка усного перекладу діалогів та монологів у українській озвучці фільму "It" полягає у збереженні стилістичних та емоційних особливостей оригіналу, при цьому адаптуючи їх до культурних і мовних реалій української аудиторії. Основні аспекти цього процесу:

1. Кожен герой у фільмі має свій унікальний мовний стиль, який відображає його характер, вік та соціальний статус. У озвучці важливо зберегти ці відмінності. Наприклад, дитячі персонажі використовують більше сленгу та неформальної мови, що в українському перекладі передається через адаптовані вирази та побутову лексику.
2. «Воно» є фільмом жахів, де напруга й емоції часто передаються через діалоги і внутрішні монологи. Важливою задачею перекладачів є збереження почуттів страху, тривоги та взаємодії між персонажами. Це досягається за допомогою правильного інтонування, ритму мовлення та вибору слів, що підсилюють емоційний фон.
3. Оригінальний фільм містить велику кількість американського сленгу та культурних посилань, які можуть бути незрозумілими українським глядачам. Перекладачі часто використовують адаптовані еквіваленти, що зберігають зміст та атмосферу, але водночас є зрозумілими українському глядачеві. Наприклад, заміна англомовних слів на аналогічні українські сленгові вирази, щоб зберегти динаміку діалогу.
4. У фільмі "It" важливу роль відіграє заїкуватість Білла, яка є не лише рисою його персонажа, але й символом його боротьби зі страхами. В українській озвучці необхідно було відтворити цю фонетичну особливість, зберігаючи ритм і логіку реплік.
5. Як і в оригіналі, у фільмі присутні сцени з чорним гумором і вульгарними виразами, які мають викликати сміх або шок у глядача. В українській озвучці важливо точно відтворити ці

моменти, зберігаючи їхню стилістичну навантаженість і не відходячи від змісту оригіналу.

Загалом, озвучка діалогів і монологів у "It" має на меті передати психологічний тиск, страхи та індивідуальні особливості персонажів, зберігаючи автентичність оригіналу, водночас адаптуючи мовні та культурні аспекти до українського контексту.

Порівняння діалогів із книги та фільму "It" демонструє суттєві відмінності у способі подачі інформації та емоційного забарвлення. Наприклад, нашу увагу привернула сцена з Джорджі та Пеннівайзом. У книзі момент, коли Пеннівайз заманює Джорджі до каналізації, описано з детальними внутрішніми монологамі, що підкреслюють дитячий страх і невинність. У фільмі діалог робиться більш стиснутим, але зберігається головна ідея: *«Ти ж не хочеш втратити свій кораблик, Джорджі. Білл тебе вб'є.»* Це передає маніпулятивність Пеннівайза через загравання з дитячими страхами, але більш акцентовано через візуальні ефекти та напруження сцени.

Також ми не могли залишити без уваги персонаж Річі. В обох версіях Річі використовує сарказм та сленг для взаємодії з іншими членами «Клубу невдач». Проте у фільмі його діалоги часто адаптовані до сучаснішого контексту, наприклад, у книзі він грає на старих популярних фільмах, тоді як у фільмі він жартує про «Street Fighter», відомий аркадний бійцівський ігровий автомат. Такі зміни роблять діалоги ближчими до аудиторії 21-го століття, тоді як у книзі зберігається відтворення епохи.

Символізм страху є основою і книги, і екранізації. В обох версіях страхи кожного персонажа передаються через діалоги та їхні взаємодії з Пеннівайзом. Наприклад, у книзі Майк більше зосереджується на історичних жахах Деррі, таких як пожежа в нічному клубі «Чорна пляма», тоді як у фільмі більше уваги приділено особистим травмам героїв, як-от загибелі батьків Майка під час пожежі.

Ці приклади підкреслюють, як кіноадаптація спрощує діалоги та деякі сюжетні лінії для більшого акценту на візуальних ефектах, водночас зберігаючи ключові елементи атмосфери жаху.

4.3. Порівняння реалій, мовних і культурних аспектів в обох типах перекладу

Порівняння реалій, мовних і культурних аспектів у письмовому та усному перекладі роману Стівена Кінга "It" відображає суттєві відмінності між цими двома типами перекладу.

Нами виявлені такі мовні аспекти:

1. Письмовий переклад дозволяє перекладачам глибоко працювати з текстом, детально передаючи складні конструкції та специфічні мовні елементи (діалекти, сленг, фразеологізми).
- 1 Усний переклад вимагає швидкої адаптації мовних структур, де точність може поступатися емоційному забарвленню, інтонації та динаміці розмови.

Також потрібно виділити такі культурні аспекти цих двох перекладів:

- 2 Письмовий переклад забезпечує більше часу для пояснення культурних реалій, адаптації аллюзій та локальних елементів, важливих для розуміння сюжету.
- 3 Усний переклад обмежений у цьому плані, часто змушуючи перекладача імпровізувати, щоб зберегти швидкість діалогу і водночас передати культурні особливості.

Якщо зіставляти реалії усного та письмового перекладу роману то можна помітити, що письмовий переклад дозволяє детальніше передавати контексти, пов'язані з американськими реаліями, включаючи історичні чи культурні деталі, з додатковими примітками або адаптаціями для читача. Натомість усний переклад зазвичай спрощує такі деталі, оскільки перекладач має обмежений час для комунікації.

У підсумку, кожен тип перекладу має свої сильні сторони, і вибір методу залежить від контексту використання – чи потрібно передати точність змісту, чи емоційну і культурну атмосферу діалогу.

4.4. Методика викладання перекладу у вищій школі з точки зору мовного та позамовного аспектів перекладу

Вибір ефективного методу навчання завжди був складним завданням, особливо коли є багато хороших методів викладання. Викладач має обирати той підхід, який, на його думку, найкраще підходить для студентів. У сфері викладання перекладу існує безліч методик, якими користуються викладачі. Деякі з них використовують один метод на певному етапі навчання і змінюють його відповідно до рівня підготовки студентів, тоді як інші застосовують комбінацію методів протягом усього процесу викладання перекладу. Процесний підхід, орієнтований на результат соціальний конструктивізм, а також методика, заснована на виконанні завдань є добре відомими в сфері навчання перекладу [6, с. 640].

Методика викладання перекладу у вищій школі враховує як мовні, так і позамовні аспекти перекладу, що є ключовими для підготовки кваліфікованих фахівців. Ці два аспекти взаємопов'язані й забезпечують комплексний підхід до навчання перекладачів.

Мовний аспект викладання перекладу включає розвиток навичок роботи з лексикою, граматикою, синтаксисом, стилістикою та фразеологією обох мов – вихідної та цільової. Це основа, на якій студент будує свої перекладацькі вміння. Основними елементами мовного аспекту є:

- Розширення словникового запасу – студенти вчать не тільки перекладати слова, але й підбирати відповідні синоніми, враховуючи контекст.

- Граматичні структури – увага приділяється трансформації синтаксичних конструкцій з вихідної мови на цільову відповідно до правил кожної мови.
- Стилiстичні нюанси – викладачі акцентують увагу на стилістичних особливостях текстів і формуванні перекладацької адекватності, особливо при роботі з художніми або публіцистичними текстами.

Однак, важливо обрати відповідний підхід до навчання, який найкраще сприятиме розвитку навичок студентів, їхній згуртованості та засвоєнню матеріалу з певного курсу. Крім того, існують підходи, які більш ефективні для початкового рівня навчання, і інші – для студентів із просунутим рівнем. Наприклад, Джайл рекомендує застосування процесно-орієнтованого підходу на початкових етапах викладання, який зосереджений більше на самому процесі навчання, ніж на кінцевих результатах [1, с. 189].

Мубарак Алхатнаї у своїх працях пропагує метод проектів для викладання перекладу в вищій школі. У його дослідженні було вивчено сприйняття саудівських студентів щодо використання комп'ютерних перекладацьких інструментів на заняттях із перекладу, які проводилися за методом проектного навчання. Автори дослідження розглянули як позитивний, так і негативний досвід студентів. Застосування методу проектів сприяло покращенню знань та навичок, а також глибшому розумінню предмету. На відміну від традиційних занять, студенти помітили практичність курсу та оцінили переваги методики проектного навчання, яка ставить їх у центр навчального процесу. Однак для деякого це стало викликом, оскільки вони не звикли до такої форми навчання, зважаючи на культурну орієнтацію на викладача.

Методика проектного навчання дала студентам можливість самостійно працювати над проектами, що дозволило їм на практиці оцінити взаємодію з перекладацькими технологіями та ринком. Деякі студенти вважали, що курс комп'ютерного перекладу неможливо ефективно викладати іншими методами. Метод проектного навчання виявився надзвичайно корисним, оскільки

занурював студентів у реалістичний досвід роботи з перекладацькими технологіями, управління проєктами, оцінювання якості перекладу та розвитку комунікативних і командних навичок.

Це дослідження також підкреслило, що навчання перекладу, як і будь-яка інша освітня діяльність, спирається на інші педагогічні теорії. Студенти, які брали участь у цьому дослідженні, були зацікавлені у нових підходах, оскільки традиційна лекційна форма їм набридла. Це відкриває перспективи для майбутніх досліджень і впровадження нових ідей у викладання перекладу на основі отриманих результатів [41, с. 92].

У методиці викладання перекладу об'єднуються як мовні, так і позамовні аспекти. Основні методи включають:

1. Аналіз текстів – розбір вихідних текстів з точки зору мовних структур і культурних елементів.
2. Практичні завдання – переклад різних типів текстів (художні, технічні, юридичні), що дозволяє студентам адаптуватися до різних жанрів і стилів.
3. Дискусії та обговорення – аналіз студентських перекладів з акцентом на мовні та позамовні елементи.
4. Проектна робота – виконання комплексних перекладацьких завдань, що вимагають глибокого розуміння як мови, так і культури.

Таким чином, методика викладання перекладу у вищій школі полягає у збалансованому поєднанні мовних та позамовних компонентів, що забезпечує глибоке розуміння тексту і його адекватну передачу іншою мовою.

ВИСНОВКИ

Відповідно до мети та завдань кваліфікаційної роботи ми можемо зробити наступні висновки:

1. Ми дослідили особливості усного та письмового перекладу та вивчили спільні та відмінні риси цих видів перекладу. Дослідження показало, що усний і письмовий переклад з англійської на українську є важливими засобами комунікації, що сприяють культурному обміну й порозумінню. Кожен метод має свої переваги та обмеження, залежно від специфіки завдань. Усний переклад дозволяє оперативно передавати інформацію, включно з емоціями та інтонаціями, але менш детальний. Письмовий переклад, навпаки, забезпечує глибокий аналіз тексту з увагою до деталей. Обидві форми вимагають від перекладача розуміння контексту, культурних аспектів і комунікаційних цілей для точного відтворення змісту.

Перекладач повинен мати можливість ретельно розглядати кожне слово та вираз, щоб відтворити їх значення та контекст у цільовій мові. Це може включати вивчення специфічного термінологічного або технічного словника та врахування стилістичних відтінків.

У кінцевому підсумку обидва методи перекладу, як усний, так і письмовий, відіграють ключову роль у сприянні взаєморозумінню та обміну інформацією між людьми з різних культурних та мовних середовищ. Хоча вони можуть мати свої відмінності, спільна мета - забезпечити точне та адекватне передавання інформації з однієї мови на іншу.

2. Ми вивчили стилістичні та лексичні особливості тексту Стівена Кінга в романі "It". Дослідження особливостей усного та письмового перекладу твору Стівена Кінга "It" виявило значні відмінності між цими двома формами перекладу. Письмовий переклад потребує ретельної роботи з мовними структурами, стилем та культурними реаліями, щоб точно передати атмосферу страху та напруги. Усний переклад, особливо синхронний, вимагає оперативного вирішення проблем передачі емоцій та інтриги в обмежений час.

Поєднання мовних і позамовних аспектів є ключем до успішного перекладу творів жанру хорор.

Стиль Стівена Кінга визначається низкою факторів:

- жанрова специфіка його робіт, що продовжує традиції європейського «готичного роману», спрямованого на виклик у читача відчуття страху, тривоги й відрази;
- акцент на масового читача;
- відображення американських культурних реалій, соціально-політичних подій та буденного життя;
- психологічна глибина образів, що спирається на фрейдистську теорію;
- застосування таких концептів, як темрява, ізоляція та божевільня.

У романі "It" персонажі використовуються для втілення ідеї Кінга – зібрати в одному творі більшість відомих героїв жанру жахів, присутніх у літературі й кінематографі. Метою нашого дослідження було дослідити мовленнєві характеристики персонажів, серед яких ми виокремили головного героя роману – Білла Денбро. Для нього було визначено такі ключові риси:

- лідерство;
- відданість друзям;
- заїкання;
- прагнення до відплати;
- відповідальність;
- хоробрість.

Ці ключові елементи безпосередньо впливають на мовленнєву поведінку персонажів. Заїкання проявляється як у діалогах через використання графічних засобів, що імітують фонетичні особливості, так і в невластивому та внутрішньому мовленні, де відображається ставлення героя до цієї риси та його її сприйняття.

3. Ми охарактеризували типові для Кінга прийоми створення атмосфери напруги, страху та психологічного впливу на читача. Кінг часто починає свої

твори з опису звичайного життя, що робить персонажів та події ближчими до читача. Такий контраст із жахливими елементами, що з'являються пізніше, посилює відчуття страху, адже зло постає несподівано, у звичному середовищі. Він майстерно використовує внутрішні переживання героїв, їхні страхи та слабкості, що дозволяє читачеві глибше співпереживати. Він акцентує увагу на психологічних конфліктах, нерідко підкріплених теоріями Зигмунда Фрейда, що додає твору напруги.

Автор звертається до колективних страхів, таких як страх темряви, ізоляції, божевілля, невідомого, використовуючи їх як основні концепти. Це викликає у читача підсвідомі емоційні реакції, посилюючи ефект занепокоєння. Часто джерело зла залишається невидимим або до кінця не зрозумілим, що тримає читача в напрузі. Такий підхід дозволяє читачеві використовувати власну уяву для створення ще страшніших образів.

Кінг поєднує реалістичні елементи з фантастичними або надприродними явищами, що створює відчуття невизначеності, коли читач не може точно відрізнити реальність від вигадки. Використання коротких речень, уривчастих думок і повторюваних мотивів підсилює напругу, поступово ведучи читача до кульмінації. Завдяки цьому відчуття страху наростає природно, залишаючи відчуття тривоги протягом усього тексту.

4. Проаналізували використання діалогів, авторського стилю та культурних реалій у романі. Поєднання внутрішнього мовлення з невластивим дозволяє глибше розкрити рефлексії персонажа. Використання курсиву сигналізує про перехід від подій у теперішньому часі до спогадів, а також від авторської розповіді до невластивого мовлення. Для цього також застосовуються абзацні відступи та виокремлення фрагментів у дужках.

Внутрішнє мовлення допомагає розкрити міркування персонажа щодо ситуації, його особисті асоціації та роздуми про творчість, природу власних страхів тощо. Загалом мовлення цього героя насичене стилістичними фігурами, художніми засобами та сленгом.

Серед особливостей мовленнєвої поведінки, відтворених у перекладі, було виявлено використання фонетичних, сленгових елементів та графічних засобів. В українській версії перекладу такі фонетичні риси, як заїкання чи адаптація скоромовок, передаються за допомогою графічних засобів, що імітують фонетику. Перекладачі вдало адаптують ці особливості до української звукової системи.

Для передачі гри слів також використовується графон, а додатково вводитьься перекладацький коментар, який пояснює асоціативний зв'язок у мисленні персонажа. Стилiстичні прийоми та художні засоби зберігаються максимально точно, якщо це не порушує смислової відповідності перекладу, що дозволяє глибше передати авторський стиль. Сленг передається з акцентом на його стилістичне забарвлення, підкреслюючи відповідний тон мовлення персонажів. Графічні засоби залишаються такими ж, як в оригіналі, зберігаючи їхню первісну функцію.

5. Дослідили методикy викладання перекладу у вищій школі з точки зору мовного та позамовного аспектів перекладу. Можна зазначити, що успішне навчання перекладу вимагає збалансованого розвитку як мовних, так і позамовних компетенцій. Мовні аспекти зосереджені на правильному використанні лексичних, граматичних та стилістичних засобів, тоді як позамовні охоплюють культурні, соціальні та прагматичні елементи. Викладання має враховувати специфіку обох аспектів, що сприяє всебічному розвитку перекладацьких навичок студентів і підвищенню їх професійної компетенції.

Я, Поздєєв Євген Анатолійович, своїм підписом засвідчую, що моя дипломна робота «Особливості устного та письмового перекладу на матеріалі перекладу твору Stephen King's "It"» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бровкіна О. В. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій. Суми, 2016. 117 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/45248>
2. Дзера О. В. Жанри художнього перекладу. Записки перекладацької майстерні. Львів : Вид-во Львів. нац. ун-ту, 2001. С. 18-38.
3. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності: стилістика та культура мови. Київ: Довіра, 1999. С. 431.
4. Задерій І. Ю. Ефект саспенсу і вирішення його драматичних репрезентацій. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. № 6. Т. 2. С. 18–21.
5. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник: у 2 т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2005. С. 746-747. 824 с.
6. Івченко А. Тлумачний словник української мови. Харків : ФОЛІО, 2002. 540 с.
7. Кінг С. Воно. Пер. з англ. О. Красюка, С. Крикуна, А. Рогози. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 1344 с.
8. Ковалів Ю. І. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т 2.. Київ: «Академія», 2007. С. 624.
9. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник. Вінниця : Нова Книга, 2003. 448 с.
10. Литвин І. М., Перекладознавство. Науковий посібник. Черкаси: Видавництво Ю. А. Чабаненко, 2013. С. 288 URL: <http://surl.li/ktvuxe>
11. Лихолат А. С., Усний синхронний переклад – найекстремальніший вид перекладу. URL: <https://everest-center.com/usnyj-synhronnyj-pereklad-najekstremalnishyj-vyd-perekladu/>.
12. Раті А. О. Огида як конституентний компонент жанротвірного регістру літератури жахів у площині перекладу. Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика : *матеріали доповідей VIII Міжнародної*

- науково-практичної конференції, 17–18 квітня 2015. Київ : Аграр Медіа Груп, 2015. С. 261-265.
13. Раті А. О. Художня специфіка та перекладознавчі особливості англomовної літератури жахів. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах : зб. наук. праць*. Київ : Університет «Україна», 2014. Вип. 29. С. 129-138.
 14. Толосюк В. Р. Відтворення лінгвостилістичних особливостей роману-жаху Стівена Кінга «ВОНО» в україномовному перекладі. *Збірник тез доповідей VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура»*. Київ, 2020. 90 С.
 15. Чуланова Г. В., Харченко В. Ю. Текстocентричний підхід до перекладу. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Київ. 2020. Том 31(70). №4. С. [ULR: http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/part_2/39.pdf](http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/part_2/39.pdf)
 16. Чумак Г. Особливості відтворення американських реалій в українських перекладах Стівена Кінга. *Studia methodologica*. Вип. 35. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. С. 197-201.
 17. Швачко С. О., Кобякова І. К., Анохіна Т. О. Проблеми синхронного перекладу : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2023. 133 с. ULR: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/90638>
 18. Aloshyna M. D., Specific features of stephen king's individual style and its reproduction into ukrainian, *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2023 № 62 Том 2 С. 108-112.
 19. Abduhameed Muhatlis Alenezi, Task-based Approach in Teaching Translation: A Case Study in Jouf University, *Higher Education Studies*; Vol. 10, No. 2; 2020 p. 189-196.

20. Andler D. *Philosophical Studies*. 2000. Vol. 100, no. 3. P. 273–303. URL: <https://doi.org/10.1023/a:1018628709589>
21. Baker M. *Translation and conflict: a narrative account*. Taylor & Francis Group, 2006. 208 p.
22. Clotilde Landais, *Challenges and Strategies for Analysing the Translation of Fear in Horror Fiction*, *Literary Imagination*, Volume 18, Issue 3, November 2016, P. 242–254, <https://doi.org/10.1093/litimag/imw018>
23. Cronin M. A (Bio)Semiotic theory of translation: The emergence of socio-cultural reality. *Translation Studies*. 2020. Vol. 13, no. 3. P. 371–374. URL: <https://doi.org/10.1080/14781700.2020.1719539>
24. Catford J.C. *A linguistic theory of translation*. London: Oxford University Press, 1984. 259 p
25. Didukh L. Different symbols in Stephen King’s novels: a linguopoetic aspect. *Scientific journal of the Lviv State University of Life Safety “Philological Periodical of Lviv”*. 2019. №6. P. 48-52. URL: http://philologyjournal.lviv.ua/archives/6_2019/10.pdf
26. D'Elia, Jenifer Michelle. *Standing Up With The King: A Critical Look At Stephen King's Epic*, 2007. *USF Tampa Graduate Theses and Dissertations*. URL: <https://digitalcommons.usf.edu/etd/692>
27. Di Virgilio P. S. The sense of a beginning: the dynamics of context in translation. *Meta: journal des traducteurs*. 1984. Vol. 29, no. 2. P. 115. URL: <https://doi.org/10.7202/004025ar>
28. G. Stephen King on His 10 Longest Novels. URL: <https://entertainment.time.com/2009/11/09/stephen-king-on-his-10-longestnovels/slide/it-1986/>
29. Gentry Watson. *Compositional Information Theory and Translation* G. Watson Publishing 2015, P. 54.
30. Hale S. B. *Community interpreting*. London : Palgrave Macmillan UK, 2007. URL: <https://doi.org/10.1057/9780230593442>

31. Holovnia A. V., Shcherbyna A. V., Hastynshchykova L. O. Types of interpretation and areas of its application. *Scientific notes of V. I. vernadsky taurida national university*, 2022. Vol. 2, no. 4. P. 11–18. URL: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.4.2/03>
32. House J. Text and context in translation. *Journal of pragmatics*. 2006. Vol. 38, no. 3. P. 338–358. URL: <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2005.06.021>
33. Ketzan, Erik and Eve, Martin Paul (2024) The Anxiety of Prestige in Stephen King's Stylistics. In: *3rd Annual Conference of Computational Literary Studies*, 13-14 June 2024, Vienna.
34. Lawrence Venuti, *The Translation Studies Reader*, Psychology Press, 2000, 524
35. Morini M., Munday J. *Theatre Translation: Theory and Practice*. Bloomsbury Academic & Professional, 2023. P. 166.
36. Mubarak Alkhatnai, Teaching Translation Using Project-Based-Learning: Saudi Translation Students Perspectives AWEJ for translation, *LiteraryStudies* Volume, 1 Number 4, October 2017 Pp.83-94 DOI: <http://dx.doi.org/10.24093/awejtls/vol1no4.6>
37. Rachel Willie, English Renaissance Translation Theory. *Modern Language Review*. 2016. Vol. 111, no. 2. P. 536–538.
38. Reichert J. *More than Kin and Less than Kind: the Limits of Genre Theory*. University Park, *Pennsylvania State University Press*. 1978. 167 p.
39. Rezvani R., Bigdeli A. A new direction in translation pedagogy: task-based translation teaching. *First national conference on issues in english literature and language teaching: new trends and criticisms*. 2012. P. 638–643.
40. Stephen King, It I. Title. Hodder and Stoughton Editorial Office: 47 Bedford Square, London P. 712.
41. Snodgrass M. E. *Encyclopedia of Gothic Literature*. N. Y. : Infobase Publishing, 2009. 497 p.
42. *Translation: theory and practice: a historical reader* ed. by D. Wals. Oxford University Press, USA, 2006. 672 p.

43. Underwood T. *Distant horizons: digital evidence and literary change*. University of Chicago Press, 2019. 200 p.

Додаток А

CERTIFICATE OF PARTICIPATION

Yeuhen Pozdieiev

participated in the VII International Scientific and Practical Conference

«Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences»

and published scientific paper

МЕТОДОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПИСЬМОВОГО ТА УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ СТВІВЕНА КІНГА - «Т»

Cambridge
United Kingdom

October 18
2024

0.6 ECTS credits (18 hours)
Recommended by the Academic Council of the «Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation». Protocol № 58 from October 17th, 2024.

Conference Proceedings are published in the Collection of scientific papers АΘΓΩΣ.

Deputy Director
CAMBRIDGE DATA SCIENCE
BRIAN GAMBELTON

Head of the European Scientific Platform
Chairman of the Organizing Committee
GOLDENBLAT MIRIAM

ISPC № 181024-106

- ✓ conference included in the **ACADEMIC RESEARCH INDEX**
- ✓ conference certified according to the standard SCC-2000. **Euro Science Certificate** № 22569 dated 14.02.2024
- ✓ conference registered in the «Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information». **UKRISTEI Certificate** № 101 dated 05.01.2024
- ✓ book issued according to standards ISO 2108:2005, ISO 1086:1991 and ISO 7275:1985.
- ✓ published paper indexed in **CrossRef, Google Scholar, OUCI, OpenAIRE, WorldCat, Semantic Scholar, Mendeley, Scilit, PubPeer, Lens.org, Scite_ etc.**

DOI 10.36074/logos-18.10.2024

SUMMARY

The master's thesis focuses on the interpretation and translation of Stephen King's popular novel "It" from English into Ukrainian. This topic reflects the importance of interlingual communication in the context of globalization, especially considering the increasing international relations, travel, trade, and cultural exchange.

The study aims to analyze the translation of "It" in its written and oral forms and compare them through the adaptation of the 2017 film. The main objectives include examining the specifics of interpretation and translation, studying the standard and distinctive features of these types of translation, considering the stylistic and linguistic features of the text, characterizing King's techniques of creating tension, fear, and psychological impact on the reader, analyzing the use of dialogues, author's style, and cultural realities in the novel, and studying the methodology of teaching translation in higher education in terms of linguistic and extralinguistic aspects.

To achieve its objectives, the study utilized various methods such as analysis, synthesis, generalization, description, comparison, analysis, translation studies, and linguistic and stylistic approaches. Translation is closely linked to sociolinguistics, contrastive linguistics, and cognitive aspects, involving encoding and decoding linguistic and cultural elements for interlingual communication. The main functions of language are denotative, emotional, poetic, and semantic equivalence in translation, which is crucial. Translators require philological and translation competence, and training should focus on developing skills like reading, writing, listening, speaking, memorization, fluency, and understanding different situations and intentions.

Translation is one of the oldest activities that facilitates communication and the exchange of spiritual values between peoples. In today's globalized world, interpretation is becoming increasingly important. It is performed in real-time without a written record, requiring the interpreter to react quickly and be skilled.

Unlike written translation, where there is time for reflection, interpretation requires instant thinking, accuracy, and conciseness.

Interpreting involves transferring the meaning of a spoken statement from one language to another in real-time, requiring quick thinking, advanced listening and speaking skills, and the ability to respond quickly to meaning and context. In addition to accuracy, the interpreter must consider emotional tone, intonation, and contextual features to adapt expressions with maximum accuracy for the audience.

On the other hand, translation is the process of conveying the meaning of a written text from one language to another. It requires the translator to be fluent in both languages and accurately describe the original text's meaning, grammatical structures, style, intonation, and semantic nuances.

Interpretation and translation are different despite having the common goal of conveying meaning from one language to another. Interpretation happens in real-time, requiring the interpreter to react quickly, understand, and convey meaning instantly. This makes it more dynamic and dependent on context and non-verbal cues, such as intonation, gestures, and emotional accents. An interpreter can adapt the message on the fly, sometimes simplifying or rephrasing complex points for better audience comprehension.

On the other hand, written translation allows the translator to carefully study the text, analyze every word and sentence structure, and find the most appropriate language equivalents. The translator can refer to additional resources, correct the translation, and ensure maximum accuracy. Written translation is less flexible but more detailed, as time and quality are more important.

Thus, interpreting requires an immediate reaction and high concentration, while translation involves a deep study of the text and the possibility of improvement.

The article discusses the challenges of translating horror novels and effectively conveying emotional impact and fear. It is based on the latest research in the field of translation studies, with a focus on Stephen King's works. King's unique style, which includes slang, idioms, incomplete sentences, metaphors, and epithets,

creates an atmosphere of tension and fear. His short, elliptical sentences intensify the emotions of his characters, and his use of comparisons and contrasts makes translation difficult. Additionally, King's works extend beyond the horror genre, delving into complex alternative realities and addressing important social and political issues. There is ongoing debate about his literary status, with some critics undervaluing him and others recognizing his profound social and political commentary.

The theme of literary prestige is often explored in Stephen King's work. In the novel "Misery," the main character, Paul Sheldon, who writes both literary and commercially successful works, struggles with the conflict between his desire to write "serious" literature and his readers' expectations to continue a popular series. His kidnapping by a fan who forces him to return to writing genre novels symbolizes this conflict between prestige and success. This issue was relevant for King in the early 1990s when he aimed to move beyond the horror genre and gain recognition as a serious writer.

Stephen King remains popular with readers because of his skill in addressing critical social issues using elements of genre fiction. His novels often explore political and economic crises, with monsters symbolizing people's fears and dangers. For example, in "It," themes of violence, fear, and horror are prominent, depicting the struggle against fear as a personal challenge.

King's unique writing style blends literary language with colloquialisms, slang, and vulgarities, presenting unique challenges for translators. They must accurately convey the meaning and preserve the emotional intensity of fear. Translating horror and psychological suspense is extremely difficult, as it requires conveying the meaning accurately and recreating the emotional depth and atmosphere of fear. Maintaining suspense and tension is crucial, and translators must consider cultural differences that can impact the audience's understanding of fear, symbolism, and social contexts. It's essential to capture the author's style, including specific language constructions and stylistic devices that create tension and horror.

A successful translation relies on the translator's ability to preserve these elements and evoke the same emotional impact in readers of another language.

In the novel "It," Stephen King skillfully uses language to create multifaceted characters, conveying their emotions, fears, and psychological development. One of the key linguistic features is each character's individual speech patterns, which helps reveal their personalities. For example, Bill Denbrough's stuttering becomes an important symbol of his trauma and struggle with fear, and also changes depending on situations and his emotional state.

The seven protagonists each have a unique voice, allowing us to understand their experiences and personal challenges. King reveals themes of childhood trauma, friendship, sacrifice, and unity through dialogues and internal monologues. The characters' speech conveys an atmosphere of horror and tension, enhanced by specific vocabulary and stylistic devices.

In general, language in the novel is not just a means of communication but an essential tool for revealing the characters' inner world and building a tense atmosphere. This makes it not only a horror novel but also a deep psychological study of human fears and relationships.

We analyzed the use of dialogue, the author's style, and cultural references in the novel. Combining internal and non-personal speech allows us to delve deeper into the characters' reflections. The use of italics indicates transitions from present events to memories and from the author's narration to indirect speech. Paragraph indents and brackets are also used for this purpose.

The character's internal thoughts reveal his reasoning about the situation, personal associations, reflections on creativity, and the nature of his fears. The character's speech is rich in stylistic figures, artistic devices, and slang.

In the translation, the use of phonetic elements, slang, and graphic means in the character's speech behavior is preserved. In the Ukrainian version, phonetic features such as stuttering or tongue twisters are conveyed using graphic means that imitate phonetics. Translators successfully adapt these features to the Ukrainian sound system.

A graphic is also used to convey wordplay, and an additional translation commentary is introduced to explain the associative connection in the character's thinking. Stylistic techniques and artistic devices are preserved as accurately as possible as long as this does not violate the semantic consistency of the translation. This allows for a deeper conveyance of the author's style. The slang is rendered with an emphasis on its stylistic coloring, emphasizing the appropriate tone of the characters' speech. Graphic tools remain the same as in the original, preserving their original function.

We have examined how translation is taught in higher education, considering linguistic and nonlinguistic aspects. Successful translation teaching requires a balanced development of linguistic and nonlinguistic competencies. Linguistic aspects focus on correctly using vocabulary, grammar, and style, while nonlinguistic aspects encompass cultural, social, and pragmatic elements. Teaching should consider the specificities of both aspects to comprehensively develop students' translation skills and enhance their professional competence.

Our study examines the challenges of translating genre literature, specifically horror works, which carry a significant emotional and cultural weight. The novel "It" is filled with fear-inducing details and includes numerous dialects, informal expressions, and cultural references that are hard to convey in both oral and written translations.

The study compares two types of translation – interpretation and translation - of the same work, which is rare in linguistic research. Interpretation prioritizes speed and brevity in conveying the main meaning, while translation allows for a deeper exploration of the text and the search for more precise lexical and stylistic matches. The paper delves into how these two approaches influence the perception of a work and its emotional impact on different audiences.

The novelty lies in examining how the specifics of King's style, including his unique imagery, metaphors, and multi-layered language structure, are reproduced in translation. This study contributes to a better comprehension of the influence of

literary genres on the translation process and investigates the challenges encountered in conveying genre features in English.